OKR
S
GO
SO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX · Štev. 58 (2368) · Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr · TRST, nedelja 8. marca 1953 · Cena 25 lir

ŽIVEL 8. MAREC
mednarodni praznik žena!

OSMI MAREC

Kakor je za milijone naprednih žena postalo že tradicionalno praznovanje 8. marca kot dneva, ki nas spominja na borbo in žrtve najbolj zavednih in naprednih žena, tako pomeni tudi za tržaške žene ta dan dogodek, ki ga je treba praznovati na čim bolj svečan način, predvsem tako, da se združijo in povežejo na ta dan vse žene v borbi za rešitev vprašanj, od katerih zavisi izboljšanje življenjskih pogojev vsega prebivalstva. Na ta dan naprosijo žene nekak obračun o svojem delu ter sprejmejo sklepe, kaj vse bo treba še storiti, da se razširi demokratično gibanje, v katerega so tudi one vključene.

V tem duhu praznujejo tržaške napredne žene tudi letos svoj praznik. Uspehi borbenih in socialističnih načel v raznih državah sveta, dosežki v zadnjem času, jih lahko navdajajo z veseljem in zadovoljstvom, saj kažejo, da se utrjuje v delovnih množicah misel borbe za enotnost, za dvig kulture in za izboljšanje življenjskih pogojev. Pri nas je morda položaj nekoliko drugačen. Ugotoviti moramo namreč, da so zdravstvene sile, to pomeni zavedne in napredne množice, postale pasivne in da so izgubile zaupanje v lastne sile in v lastno sposobnost. Toda to je le trenutno stanje, ki se bo spremenilo, čim bodo te množice spet dobile zaupanje ter spoznale, da lahko s skupno borbo vseh naprednih sil dosežejo rešitev svojih upravičenih zahtev.

Kolikor bolj bo nujnost odločnega skupnega nastopa občutena, toliko bolj bo prišel do izraza tudi skupna težnja vseh naprednih sil, da kljub oviram sovražnikov nadaljujejo pri življenju, niso mogli nikoli uspeha. Poročilo so podpisali vsi zdravniki, ki so Stalina zdravili.

Stalina bodo pokopali že v ponedeljek v mavzoleju, ki je bil zgrajen za Lenina. Moskovski radio pa poroča, da sta CK KP ZSSR in ministrski svet sklenila, da bodo v Moskvi zgradili «sovjetski Panteon, v katerem bodo pokopali poleg Stalina in Lenina še razne druge sovjetske voditelje, katerih grobovi so zdaj pod kremeljskimi zidovi na Rdečem trgu. Moskovski radio daje med simfonično glasbo stalne prenose z mimohoda prebivalstva pred Stalinovim mrtvaškim odrom; toda bolj kot reportaže so to zbirka gesel, ki pozivajo k enotnosti in ki povzdigujejo sovjetsko partijo in vlado.

borbe za socialne pridobitve, tako kakor enotno tudi k njim teži, tedaj bo politična sila, ki bo iz tega izšla, odločilnega pomena in bo lahko usmerila vse naše gospodarsko, družbeno in politično življenje po novem naprednem tiru. Tedaj ne bodo naši delavci primorani boriti se samo za drobne zadeve in se zadovoljiti z drobtinicami, ki jih sedaj dobivajo, temveč bodo lahko dosegli uresničitev vseh svojih upravičenih zahtev.

Le tako združene bodo lahko tudi žene načenjale in reševale razna vprašanja iz gospodarskega in socialnega življenja, kakor vprašanje brezposelnosti, mladine, vprašanje demokratizacije javne uprave itd. Samo tako bodo tudi izolirale šovinizem, ki črpa svojo silo iz reakcionarne in konservativne politike, ter dosegle, da ga bo obsodila večina ljudstva. Samo v tem okviru bo končno mogoče doseči tudi dejansko enakopravnost in spoštovanje nacionalnih pravic Slovencev, kajti te demokratične pravice bo večina ljudstva uvrščala med glavne temelje demokracije in družbenega napredka.

Seveda ne smejo žene pozabiti, da bodo lahko dosegle v tej borbi trajne uspehe le, če bodo sodelovale z vsemi naprednimi socialističnimi in mednarodnimi silami, ki se borijo danes v svetu za mir in mirno sožitje med narodi.

V zadnjih letih so se napredne sile v svetu, ki se borijo za mir, zelo okrepile. In tem silam morajo pomagati tudi tržaške demokratične žene ter se zavzemati za dosego resnične enakopravnosti malih in velikih narodov, proti vsaki obliki osvajanja in za miroljubno sodelovanje med narodi, kajti to je edina pot, ki nas lahko privede do stalnega miru in do demokratičnega družbenega napredka.

Ko torej proslavljajo tržaške napredne žene, v duhu bratsko povezane z milijoni drugih žena, svoj praznik, naj jim bo v njih bodoči borbi vedno pred očmi uresničenje gesla: «Vse sile za dosego široke socialistične fronte!»

Objavljeno uradno poročilo o britansko-ameriških razgovorih

John Foster Dulles in Anthony Eden sta se razgovarjala o položaju v SZ, o evropski obrambni skupnosti, o Iranu in o Daljnem vzhodu - Finančni in gospodarski razgovori so se nanašali v glavnem na sprostitev in razširitev mednarodne trgovine ter na zamenljivost šterlinga in drugih valut

WASHINGTON, 7. — Poročilo, ki so ga objavili po končanih razgovorih med ameriškim zunanjim ministrom Fosterjem Dullesom in britanskim zunanjim ministrom Edenom, pravi, da sta Eden in Dulles razen razgovorov, ki se tičejo gospodarskih in finančnih vprašanj imela tudi razgovore o mednarodnih dogodkih po njunem razgovoru v začetku preteklega meseca, zlasti pa: 1. izmenjala sta si misli glede položaja v Sovjetski zvezi; 2. glede Evrope sta posvetila posebno pozornost pogodbi o evropski obrambni skupnosti. Vladi ZDA in Velike Britanije želita, da se pogodba ratificira kolikor mogoče kmalu, zato da se doseže večja kontinentalna enotnost, ki je bistvena za dobro delovanje atlantske zveze; 3. dalje sta proučila položaj na tem področju ter soglasno priznala nujnost konstruktivnih rešitev v interesu vseh prizadeth držav; 4. glede Irana je Eden izjavil, da je njegova vlada odločena držati se predlogov, ki jih je stavila 20. februarja Mosadeku. Ameriška vlada je mnenja, da so ti predlogi pametni in pravični. Če bi bili sprejeti: a) bi Iran obdržal nadzorstvo nad svojo petrolej. sko industrijo; b) vprašanje plačila odškodnine bi se rešilo v skladu z načeli, ki urejujejo odnose med svobodnimi državami. Plačilo odškodnine bi bilo popolnoma v skladu z zmogljivostjo iranskega gospodarstva; c) Iran bi imel možnost podpisati dogovore, ki bi mu dovoljevali prodajanje njegovega petroleja na svetovnih trgih v znatnih količinah ter po cenah, ki jih uveljavljajo petrolejske družbe; d) v zameno za petrolej bi bili na razpolago iranske vlade zadostni fondi, tako da bi ta vlada lahko izpolnila najnujnejše obveznosti svojega zaklada v pričakovanju dohodkov v valuti, ki bi jo dobila ob obnovitvi petrolejske proizvodnje. 5. Foster Dulles in Anthony Eden — nadaljuje poročilo — sta dalje proučila položaj na Daljnem vzhodu in sta poudarila važnost politike, ki naj prepreči pošiljanje strateških proizvodov Kitajski. Eden je izjavil, da je britanska vlada razen sedanjega sistema nadzorstva sklenila: a) uvedbo novega sistema zakupa ladij z zastavo Velike Britanije ali dominionov, zato da prepreči, da bi britanske ladje prevažale strateške proizvode iz nebritanskih dežel v kitajska pristanišča; b) priprava novih ukrepov, ki naj zabranijo vsaki ladji, ki pripada državam sovjetskega bloka ali kateri koli drugi državi, ki prevaža strateške proizvode iz nebritanskih dežel, da bi se oskrbela s premogom ali nafto v britanskih pristaniščih.

ZDA in Velika Britanija si bosta skupno prizadevali, da si zagotovita sodelovanje drugih držav za izvajanje ukrepov, ki naj odpravijo dobave strateških proizvodov Kitajski. 6. V zvezi z dogovori o obrambi lahko ZDA prosto razpolagajo z nekaterimi oporišči v Veliki Britaniji. Med razgovori je bilo potrjeno, kar je bilo že prej sklenjeno med obema vladama, t. j. da bosta o uporabi teh oporišč v primeru nujnosti obe vladi skupno odločali upoštevajoč okoliščine, ki bodo povzročile izredno stanje.

O finančnih in gospodarskih razgovorih med britanskim finančnim ministrom Butlerjem in ameriškimi funkcionarji pa so izdali sledeče poročilo: «Obe vladi se strinjata, da je rešitev gospodarskih vprašanj sveta življenjske važnosti za varnost in blaginjo. Prav tako se strinjata, da morajo bistveni elementi učinkovitega in produktivnega gospodarskega sistema v svobodnem svetu vsebovati: a) zdrave notranje politike; b) bolj svobodno trgovino in valuto; sprostitev in razširitev svetovne trgovine se mora nanašati na valuto in na trgovino. Glede finančnega področja bi moral biti smoter zamenljivost funta šterlinga in drugih valut ter postopna ukinitev omejitev glede plačil; c) razvoj: vlada ZDA poudarja svoj namen spodbujati dotok investicij v tujino; d) organizacija: obe vladi sta mnenja, da so dani vzroki za upanje na stalni napredek na poti k bolj uravnovešenemu trgovskemu svetu in k obnovitvi večstranskega trgovinskega in plačilnega sistema.

Obe vladi nameravata imeti še nadaljnje razgovore med seboj, z drugimi vladami in s prizadetimi mednarodnimi organizacijami OEEC».

KAIRO, 7. — Egiptovski zunanji minister in načelnik vzhodnonemške delegacije sta danes podpisala enoletni trgovinski dogovor.

Francosko-britanski razgovori

PARIZ, 7. — V finančnih krogih izjavljajo, da se bodo ob priliki sestanka sveta ministrov OEEC, ki bo 23. marca, začeli tudi francosko-angleški razgovori o skupni politiki ne samo v okviru OEEC, pač pa tudi v odnosih do ZDA, kamor bo francoski ministrski predsednik Mayer kmalu potem odpotoval skupno z Bidaultom in finančnim ministrom. V ZDA se bodo Francozi razgovarjali baje tudi o ameriških investicijah v Franciji.

General Kosta Nagy potoval skozi Trst

Včeraj je z orient-ekspresom potovala skozi Trst skupina višjih jugoslovanskih častnikov pod vodstvom generalnega polkovnika Koste Nagyja, poveljnika zagrebške vojne oblasti. Jugoslovanski oficirji potujejo na prijateljski obisk francoskim obveščenim silam.

Na tržaški postaji je generala Nagyja in ostale oficirje pozdravil šef Gospodarske delegacije FLRJ prof. Zemljak z osebjem delegacije.

S KONGRESA LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

PRISPEVEK MLADINE k izgradnji socializma

V treh letih je 1.200.000 mladincev opravilo 40 milijonov prostovoljnih delovnih ur, zgradilo 11 železniških prog, več cest, 14 velikih tovarn, 5 velikih hidrocentral in številne druge objekte

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 7.

Danes je peti kongres LMJ nadaljeval z delom. Na kongresu je govoril generalni sekretar glavnega odbora Ljudske mladine Milijan Neoričič, ki je poudaril delo, ki ga je opravila ljudska mladina Jugoslavije v preteklosti. Dejal je, da je milijon 200 tisoč mladincev v zadnjih treh letih sodelovalo pri izgradnji raznih objektov in napravilo 40 milijonov prostovoljnih delovnih ur. Mladina je med tem časom zgradila enajst železniških prog, več cest, štirinajst velikih tovarn, pet velikih hidrocentral in mnoge druge objekte.

Nato je govoril o sodelovanju jugoslovanske mladine z mladino ostalega sveta in obratno in dejal, da je v zadnjih letih 3.700 mladincev iz 40 držav sodelovalo pri gradnji raznih objektov v Jugoslaviji in da je prav tako večje število jugoslovanskih mladincev delalo pri podobnih gradnjah v tujini.

Ob koncu svojega govora je predlagal kongresu vključitev ljudske mladine v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije. Po njegovem govoru so kongres pozdravili predstavniki turške in francoske mladine in drugi.

Po referatu Neoričiča se je razvila diskusija, nato pa je med drugim govoril v imenu Zveze sindikatov Jugoslavije Dragi Stamenkovič. Opozoril je na važnost vprašanja vzgoje delavske mladine in o potrebi skupnega dela mladinskih in sindikalnih organizacij in sodelovanja mladinske organizacije pri rešitvi raznih problemov, zlasti na področju delavskega samoupravljanja.

Na koncu današnjega zasedanja je predsedstvo kongresa na zahtevo vseh delegatov poslalo pozdravno brzojavko predsedniku republike maršalu Titu s prošnjo, naj po možnosti pride na kongres.

Kongres nadaljuje jutri z delom.

Agencija Tanjug poroča, da bo nadaljevanje šestega rednega zasedanja jugoslovanske zvezne ljudske skupščine 21. marca. Razen predloga o volilnem zakonu bo skupščina verjetno razpravljala tudi o ratifikaciji sporazuma o prijateljstvu in sodelovanju med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo, ki so ga nedavno podpisali v Ankari.

V jugoslovanskem tajništvu za zunaje zadeve so danes podpisali dopolnilni protokol o podaljšanju sporazuma o blagovni izmenjavi med Jugoslavijo in Avstrijo.

B. B.

Moša Pijade v Parizu

PARIZ, 7.

Podpredsednik jugoslovanskega izvršnega sveta Moša Pijade je prispel danes dopoldne v Pariz. Na pariški železniški postaji ga je sprejel in pozdravil jugoslovanski poslanik v Parizu Srdjan Prica s člani poslaništva in predstavniki jugoslovanskega tiska. Moša Pijade bo ostal nekaj dni v Parizu, kjer bo prisostvoval delu tajništva mednarodnega foruma za mir.

Demokristjanski volilni zakon pred italijanskim senatom

Nujna procedura za izglasovanje zakona, s katerim hočejo demokristjani sleparsko obraniti absolutno večino v parlamentu - Pred stavko železničarjev - Spor med sindikati zaradi Stalina

(Od našega dopisnika)

RIM, 7. — Demokristjanski volilni zakon, ki ga je vladna večina v poslanski zbornici že odobrila, je prišel v senat. Predvčerajšnjim je končala delo z njim senatna komisija za notranje zadeve, ki je, kot je bilo pričakovati, zavrnila vse predloge popravkov, ki jih je v obilni meri predložila opozicija.

Senat bo začel o volilnem zakonu razpravljati jutri, v nedeljo, ko bo proti vsem navadam imel kar dve seji (običajno imajo italijanski parlamentarci prosto v soboto, v nedeljo in v ponedeljek). Dve izredni seji v nedeljo je senat odobril na današnji seji na predlog demokristjana Cigolanija. Z odhodom iz dvorane je opozicija sicer hotela doseči, da senat ne bi bil sklepčen, ko bi moral o Cingolanijevem predlogu glasovati, vendar pa je bila mobilizacija v vladnem taboru tolikšna, da poskus opozicije ni mogel preprečiti sklepčnosti.

Nedelje brez počitka je na zahtevo vladnih poslancev poznala že poslanska zbornica, ko je razpravljala o volilnem zakonu. Zbornica je takrat poznala tudi dolge seje, od katerih je zadnja trajala 69 ur nepretrgoma. Verjetno bodo nekaj podobnega zdaj doživeli tudi senatorji, kajti vse kaže, da namerava kominformistična opozicija ponoviti igro parlamentarne obstrukcije, ki jo je brez uspeha izvajala že v poslanski zbornici (pri tem je vladni tabor nekajkrat grobo prekršil pravilnik).

Senat bo o volilnem zakonu razpravljal z nujno proceduro, da bi bil volilni zakon sprejet še o pravem času in da bi ga lahko uporabili pri letošnjih parlamentarnih volitvah, ki bodo konec maja ali v začetku junija in za katere je bil pripravljen. Volilni zakon je prikrojen za potrebe dejanske demokristjanske diktature: zagotovi naj demokristjanom tudi z zmanjšanim številom glasov absolutno večino v parlamentu. Zaradi tega ni naperjen samo proti kominformistični opoziciji, kot trdi vlada, temveč proti vsem, ki bi se utegnili klerikalni diktaturi upirati; naperjen je dejansko proti demokraciji in proti družabnemu napredku v Italiji. Pri izvajanju teh načrtov demokristjanom v nemajhni meri pomagajo sami kominformisti s svojo agenturno politiko, ki omogoča De Gasperijevi vladi, da pod krinko borbe proti kominformizmu in za demokracijo dejansko ruši temelje demokracije in uvaja klerikalni totalitarizem z Vatikanom v ozadju.

Na današnji seji je senat tudi v naglici odobril zakon o ustavnem sodišču v obliki, kot ga je pred dnevi izglasovala poslanska zbornica.

S tem je bil zakon tudi dokončno sprejet, vprašanje pa je, kdaj bo ustavno sodišče začelo delovati. Vsekakor se bo to zavleklo vsaj toliko časa, da bo nemogoča vsaka pritožba glede ustavnosti novega volilnega zakona.

Ustavno sodišče bo sestavljalo 15 sodnikov, od katerih jih bo 5 imenoval parlament, 5 predsednik republike na predlog vlade in 5 sodne oblasti. Ker imajo v parlamentu demokristjani večino in ker je tudi o neodvisnosti sodstva v Italiji težko govoriti, si ni težko predstavljati, kakšno bo ustavno sodišče, ko bo začelo poslovati, in kakšna bo v resnici njegova neodvisnost in nepristranost.

Minister za promet je danes sprejel predstavnike železničarske sindikalne organizacije, ki je včlanjena v CGIL, v zvezi s stavko železničarjev, ki je napovedana za 12. in 13. marec. Sestanek so zahtevali sindikalni predstavniki. Po uradnem poročilu je minister razložil, da vlada ne more ugoditi mezdnim zahtevam železničarjev. Sindikalni predstavnik Bitossi pa je po sestanku izjavil, da «se ni pojavil noben nov element, ki bi lahko spremenil sklep železničarskih sindikatov».

Medtem je nastal med sindikalnimi organizacijami spor zaradi proglasa kominformovske organizacije CGIL, ki poziva vse delavce, naj v ponedeljek predpoldne za dvajset minut prekinejo vsako delo; za tramvaje in mestni promet sploh naj bi prekinitev dela trajala samo deset minut.

Obe ostali veliki sindikalni organizaciji, CISL in UIL sta izdali poročila, v katerih protestirata proti «enostranskemu proglašanju stavk, ki vnašajo zmedo in razdvojenost med delavce», in proti temu, da bi «predsednik tuje vlade veljal za voditelja delavcev vsega sveta». Obe sindikalni organizaciji poudarjata tudi, da podobna enostranska dejanja samo slabijo sindikalno fronto, in pozivata delavce, naj se stavke vzdrže.

A. P.

Foster Dulles bo obiskal Egipt

KAIRO, 7. — Predstavnik egiptovskega zunanjega ministrstva je nocoj sporočil, da bo ameriški zunanji minister Foster Dulles prišel prve dni maja v Egipt.

Pakistanski predlog o Srednjem vzhodu

KAIRO, 7. — Kakor zatrjujejo v političnih krogih v Kairu, je pakistanski zunanji minister Zafrulah Kan, ki se je mudil v Kairu teden dni, obrazložil egiptovski vladi svoje stališče o organizaciji obrambe Srednjega vzhoda.

Po njegovem mnenju bi moral Egipt in prav tako tudi ostale arabske države zavrniti vsak predlog za zavezništvo, ki bi ga stavila Velika Britanija ali pa ZDA v zameno za umik britanskih čet s sueškega področja.

Zafrulah Kan predlaga baje sklenitev obrambne pogodbe med azijskimi in afriškimi državami, katerim naj bi Velika Britanija in ZDA dobavljali potrebno orožje. Na ta način ne bi nobena od obeh anglosaških sil neposredno ustvarila vojaške baze.

KARACI, 7. — Predstavnik pakistanske vlade je zanikal govorice, da je zunanji minister Zafrulah Kan odstopil.

Poslanik F. P. Vanni D'Archirafi o odnosih med Jugoslavijo in Italijo

BEOGRAD, 7.

Novi italijanski poslanik v Beogradu Francesco Paolo Vanni D'Archirafi je izjavil dopisniku Jugopressa, da po njegovem mnenju obstajajo pogoji za izboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Dejstvo, da se gospodarstvo dveh sosednih držav dopolnjuje — je dejal D'Archirafi —, lahko ugodno prispeva k razvoju medsebojnih odnosov. Iz teh razlogov lahko upamo, da bomo našli rešitev sedanjih problemov. Italijanski poslanik je nadalje dejal, da ni mogoče oporekati, da zaenkrat politični problemi otežujejo razvoj gospodarskega sodelovanja, vendar je označil sedanje gospodarske odnose med Jugoslavijo in Italijo kot «zadovoljujoče dejstvo». Po njegovem mnenju se lahko gospodarski odnosi še bolj utrde v interesu obeh držav.

V zvezi s to izjavo italijanskega poslanika poudarjajo v Beogradu, da so pristojni jugoslovanski krogi storili vse, kar je bilo mogoče, ne samo za poglobitev gospodarskih odnosov, temveč tudi za rešitev drugih vprašanj, ki bi prispevala k izboljšanju medsebojnih odnosov. Gospodarski krogi v Beogradu se popolnoma strinjajo z izjavo italijanskega poslanika, da se gospodarstvo obeh dežel dopolnjuje, in bodo pozdravili vsako iniciativo z italijanske strani, ki bi prispevala k poglobitvi in utrditvi medsebojnih gospodarskih odnosov.

Kriza v čilski vladi

SANTIAGO, 7. — Trije od dvanajstih čilskih ministrov so odstopili, in sicer minister za delo, za javna dela in pravosodni minister.

Ministri so odstopili urav v trenutku, ko je prišla vest o neredih v Loti, kjer 20.000 rudarjev v premogovnikih stavka že en teden in zahteva zvišanje plač.

Delna kriza vlade pa je v bistvu posledica izida zadnjih volitev, pri katerih ni predsednik Ibanez uspel dobiti večine, čeprav je pridobil znatno število glasov.

Notranje ministrstvo je javilo, da bo imela vlada v senatu 14 mest, opozicija pa 31, v zbornici pa 71 proti 76 opozicijskim.

PARIZ, 7. — Novi ameriški poslanik v Franciji Douglas Dillon je danes prišel v Pariz. Ob prihodu je izjavil, da ne bo nobene spremembe ameriške politike, pač pa samo sprememba metod, kar pa bo «skoraj neopazno».

PO SPREMEMBAH V ZSSR

Uradno poročilo o obdukciji Stalinovega trupla pravi, da zdravniki niso mogli preprečiti smrti - Nobenega večjega presenečenja v svetu po vesti o reorganizaciji sovjetskega državnega in partijskega vodstva

MOSKVA, 7. — Sovjetsko ministrstvo za narodno zdravje je izdalo danes uradno poročilo o obdukciji Stalinovega trupla. Poročilo pravi, da so pri obdukciji ugotovili obširno krvavitev v levi možganski polovici, ki je paralizirala važne možganske dele in zavrla dihanje in krvni obtok. Ugotovili so krvavitve tudi v drugih delih telesa in še razne okvare, med drugim poapnenje žil; vse to je posledica hipertoničnih motenj.

Poročilo dodaja, da je bilo pri obdukciji ugotovljeno, da je bila Stalinova bolezen, odkar ga je zadela kap, neozdravljive, in da zaradi tega vsi posegi zdravnikov, da ga ohranijo pri življenju, niso mogli imeti uspeha. Poročilo so podpisali vsi zdravniki, ki so Stalina zdravili.

Stalina bodo pokopali že v ponedeljek v mavzoleju, ki je bil zgrajen za Lenina. Moskovski radio pa poroča, da sta CK KP ZSSR in ministrski svet sklenila, da bodo v Moskvi zgradili «sovjetski Panteon, v katerem bodo pokopali poleg Stalina in Lenina še razne druge sovjetske voditelje, katerih grobovi so zdaj pod kremeljskimi zidovi na Rdečem trgu. Moskovski radio daje med simfonično glasbo stalne prenose z mimohoda prebivalstva pred Stalinovim mrtvaškim odrom; toda bolj kot reportaže so to zbirka gesel, ki pozivajo k enotnosti in ki povzdigujejo sovjetsko partijo in vlado.

Na splošno spremembe v sovjetskem partijskem in državnem vodstvu, ki so jih objavili včeraj, niso povzročile večjega presenečenja v svetu, kjer so precej splošno sodili, da je Malenkov določen za Stalinovega naslednika in da bodo potrebne tudi organizacijske spremembe, da se zamaši vrzel, ki je nastala z diktatorjevo smrtjo.

«New York Times» piše: «Naslednica, s katero je bilo rešeno vprašanje nasledstva v Rusiji, dokazuje skrb ZSSR, da se pred svetom prikaže kot enotna fronta in da se prepreči možnost notranjih sporov. Vendar ta pospešena reorganizacija vlade in partije ne more odstraniti nevarnosti ne-soglasij v partiji, kajti Malenkov ni mogel podedovati od svojega prednika vloge polboga, ki je uveljavljal svojo avtoriteto brez možnosti ugovarjanja».

Londonski «Times» pa pravi, da bi bilo zgrešeno, pričakovati hitrih in vidnih sprememb v «razdobju negotovosti, ki se zdaj začenja v kominformističnem svetu». Borba za dokončno nasledstvo, pravi list, bo kruta in zvijačna, vendar se bo verjetno odvijala v tišini in bo najbrž dolga».

V krogih OZN vesti o spremembah v Rusiji niso povzročile presenečenja. V krogih raznih delegacij pa sodijo, da ravnotežje, ki je bilo vzpostavljeno med Malenkovom in njegovimi najožjimi sodelavci Molotovom, Berjo, Bulganinom in Kaganovičem, ne bo moglo ostati trajno, kar ima vsak med njimi, zlasti pa prvi trije, toliko moči, da lahko poskuša spremeniti razmerje sil v svojo korist

Zahodnonemško ustavno sodišče o ratifikaciji pogodbe o evropski vojski

KARLSRUHE, 7. — Ustavno sodišče zahodnonemške republike se ni hotelo izreči o nemško-zavezniških pogodbah, dokler jih bonnski parlament ne bo ratificiral.

Vladne stranke so trdile, da poskuša opozicija ovirati parlamentarni večini svobodno izvajanje ustavnih pravic, in zahtevale od ustavnega sodišča, naj razsodi, da ravna socialdemokratska opozicija protizakonito, ko odreka zveznemu parlamentu pravico, da ratificira nemško-razezniške pogodbene sporazume in pogodbo o evropski vojski z enostavno večino. Sodišču ni bilo treba razsoditi, ali je za ratifikacijo pogodb potrebna navadna ali kvalificirana večina, temveč samo, ali je pritožba vladne koalicije v sedanji obliki dopustna ali ne. Sodišče je razsodilo, da pritožba ni dopustna.

Iz razsodbe izhaja tudi, da stališče opozicije, ki odreka ustavnost nekemu zakonu še ne ovira parlamenta v izvajanju njegovega dela. Sodišče je v razsodbi tudi poudarilo, da pripada pravica izglasovanja zakonov parlamentu kot celoti in ne le večini. Razsodba pravi tudi, da je vladna koalicija na ta način hotela doseči posredno priznanje ustavnosti spornih zakonov; razsodba sodišča o tem pa je mogoča samo, kadar oba doma parlamenta že izglasujeta zakon.

Sicer pa je vladna večina že sklenila, da bo ne glede na razsodbo sodišča 19. marca predložila zakon o ratifikaciji pogodb parlamentu v tretje čitanje. Ceprav je bila vladna teza zavrnjena, ima vlada vendarle zdaj proste roke za ratifikacijo pogodbenih sporazumov in pogodbe o evropski vojski, kajti opozicija se po današnji razsodbi lahko pritoži šele po izvršeni ratifikaciji.

Predsednik socialdemokratske stranke Ollenhauer je po razsodbi ustavnega sodišča dejal, da namerava njegova stranka predložiti ustavnemu sodišču pritožbo zaradi neustavnosti pogodbe o evropski vojski, če bo pogodba ratificirana v Bundestagu in predložena v odobritev Bundesratu, ne da bi bilo prej rešeno vprašanje ustavnosti. Ollenhauer je tudi dejal, da bo njegova stranka še enkrat pozvala stranke vladne koalicije, naj se odloži ratifikacija pogodbe o evropski vojski, dokler ne bo rešeno vprašanje njene skladnosti z nemško ustavo.

Medtem ko v Bundestagu ratifikacija ni dvomljiva, je še veliko vprašanje, ali se bo vladi posrečilo dobiti večino v Bundesratu, ki je neke vrste zahodnonemški senat. V vladnih krogih se pojavlja teza, da po ustavi ratifikacija v senatu ni potrebna. Morda se bo ustavno sodišče moralo v kratkem ukvarjati tudi s tem vprašanjem.

Zasedanje skupščine «ad hoc»

STRASSBURG, 7. — Skupščina «ad hoc» je danes odobrila ves prvi del načrta za ustavo evropske skupnosti. Prvi del govori predvsem o namenih in ciljih skupnosti. Na predlog francoskega delegata Teitgena je skupščina spremenila načrt v toliko, da je omejila koordinacijo zunanje politike držav članic na vprašanja, ki so «v zvezi z obstojem, varnostjo ali blaginjo skupnosti». Nato je skupščina začela razpravljati o organih skupnosti.

Indija bo še dalje poskušala doseči poravnavo spora o Koreji

Gromiko bo nadomeščal Višinskega — Anglija in Francija pred lagata, naj Varnostni svet razpravlja o novem tajniku OZN

NEW YORK, 7. — Na današnji seji političnega odbora OZN so govorili nekateri delegati sovjetske skupine, Indije in ZDA, toda nobeden od teh ni stavil novih predlogov v zvezi s korejskim sporom.

Edini načrt resolucije, ki so ga predložili delegati ZDA in drugih šestih držav, se nanaša na gospodarsko obnovo Koreje in poziva države članice OZN, naj prispevajo v sklad za obnovo.

Sovjetski delegat Zorin in poljski delegat Skrzeszewski sta obsojala to resolucijo in trdila, da vsak predlog v tem smislu «predstavlja višek hinavščine in cinizma, dokler se ne napravi konec sovražnostim in razdejanjem». Zorin je tudi dodal da komisija OZN za obnovo «služi samo interesom ameriškega visokega poveljstva in ne napravi nič za prebivalstvo».

Nato je Zorin ponovil že znane sovjetske predloge, in sicer: 1 takojšnja ustavitev ognja; 2. vprašanje vojnih ujetnikov naj se reši na politični konferenci.

Zorin je dalje obtožil ZDA, da niso pripravljene prenehati vojno na Koreji.

Indijski delegat Krišna Menon je poudaril, da Indija želi nadaljevati s poizkusi za poravnavo. Poudaril je tudi, da je indijski predlog iskren poizkus kompromisa.

Ameriški delegat Lodge je ponovno podprl indijsko resolucijo ter zavrnil sovjetske predloge, ker da bi na podlagi teh imeli Kitajci in severni Korejci ujetnike, ki so sedaj v njihovih rokah, za talce. Lodge je dejal, da bo bodisi moralna kakor materialna sila Združenih narodov lahko privedla Kitajce in severne Korejce do tega, da pristanejo na premirje, ki bo sprejemljivo za OZN. Nato je Lodge dejal, da je njegova vlada pripravljena mirno urediti korejski spor in da ameriško ljudstvo želi konec korejske vojne.

V New York je danes prišel sovjetski poslanik v Londonu Andrej Gromiko, ki bo nadomeščal Višinskega, dokler se ta ne vrne iz Moskve, ni pa bil še navzoč na današnji seji.

Da Sovjetska zveza ne misli spremeniti svojega stališča glede Koreje, kaže tudi Tassova izjava, ki pravi, da hočejo ZDA in Velika Britanija ter države njihovega bloka «preprečiti glavni skupščini OZN, da bi na sedanjem zasedanju sprejela resolucijo, ki bi bila ugodna prenehanju korejskega spora». Tass zaključuje, da nočejo ZDA podvzeti nobenega koraka v OZN pred prihodnjim zasedanjem Združenih narodov, ter jih obtožuje, da hočejo izkoristiti ta čas «za izvajanje političnega in vojaškega pritiska na Kitajsko in Severno Korejo izven OZN».

Danes sta britanska in francoska delegacija poslali predsedniku Varnostnega sveta za marec, pakistanskemu predstavniku Bokhariju zahtevo, naj skliče sejo Varnostnega sveta prve dni prihodnjega tedna. Varnostni svet naj bi razpravljal o imenovanju novega tajnika OZN.

Posamezne kandidature bodo proučili na tajni seji. Splošno mnenje je, da ima največ možnosti na izvolitev kanadski predstavnik, sedanji predsednik glavne skupščine Lester Pearson. Drugi morebitni nasledniki Trygve Liea bi lahko bili filipinski delegat Carlos Romulo ali iranski delegat Nasrolah Entezam.

Voditeljica indijske delegacije gospa Pandit je na vprašanje ali bi morda postavila svojo kandidaturo, odgovorila, da ne bi odklonila tega mesta, če bi se glede njenega imenovanja lahko dosegla soglasnost, in če bi bila gotova, da bi njena izvolitev bila po mnenju vseh potrebna.

Naš tedenski pregled

Obsežna reorganizacija sovjetskega državnega in partijskega vodstva po Stalinovi smrti priča, kakšna praznina je nastala v vrhovih sovjetskega sistema, ko je zmanjkal človek, ki ni bil samo neomejen diktator, gospodar nad življenjem, smrtjo in mišljenjem milijonov državljanov, temveč je imel tudi vlogo božanstva, z vso mistično in drugo navlako, ki mu pritiče. V tem pregledu ne moremo razglabljati, koliko je k temu azijastvu prispeval Stalin sam in koliko zakonitost razvoja v ZSSR. Nedvomno pa je, da če je Stalin morda tudi osebno potreboval teko klečeplazno češčenje, da je prav takega Stalina, nezmotljivega voditelja in polboga, potreboval tudi sovjetski sistem, takšen kot se je razvil na razvalinah pridobitev oktobrske revolucije. Kult Stalina naj bi sovjetskim ljudem nadomeščal socializem, ki ga je birokratska kasta z «nezmotljivim» na čelu izdala; kult Stalina naj bi bil mistični «raison d'être» nečloveške sovjetske stvarnosti.

Zdaj se je to zrušilo. Zrušilo pa se je še nekaj: tista pregrada, ob kateri so se doslej razbijale vse navzgor stremeče tendence birokratskih voditeljev, ki se v sovjetskem sistemu nujno pojavljajo. Doslej je bila možnosti kariere jasno začrtana meja: za eno stopnico pod Stalinom. In čeprav je bilo na tej stopnici prostora za več ljudi, ni manjkalo ne medsebojnih spletk ne komolčarstva ne vse hujših stvari, ki spominjajo na stare borgijske čase. Zdaj pa se je izpraznil prostor na vrhu piramide; zmanjkal je jez, ki je doslej krotil notranja trenja in protislovja, ki so v sistemu, kot je stalinski, nujna, in ki bodo nekoč postala tudi njegov grobar.

Seveda pa bi bilo naivno pričakovati, da bo prišlo čez noč do eksplozije. Sovjetski sistem je zgrajen na nasilju, na za naš čas nepojmljivem zatiranju in izkoriščanju ljudstva. Prva skrb Stalinovih dedičev mora biti nujno ta, da se ohrani ves sistem, da oslabitev vrha, ki je nastala s smrtjo diktatorja, ne zamaje sistema.

Zato je pravzaprav razumljivo če uradni proglasi o Stalinovi bolezni, o njegovi smrti in o ureditvi njegovega nasledstva govore o «težkih časih», o

r. c.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Kako je pičel slaj v omami,
ki v svetu iščemo jo sami!
A. MEDVED

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, nedelja 8. marca
Janez, Jelen
Sonce vzide ob 6.32 in zatone ob 18.01. Dolžina dneva 11.29. Luna vzide ob 1.27 in zatone ob 9.3.
Jutri, ponedeljek 9. marca
Frančiška, Bodin

PROSLAVE 8. MARCA V MESTU IN V OKOLIŠKIH VASEH

V ZNAMENJU BORBE ZA MIR socializem in bratsvo med narodi

V Škednju, pri Sv. Vidu, v Lonjerju, Bazovici, Plavjah in Padričah so žene s priložnostnimi govori in kulturnimi nastopi praznovale mednarodni praznik demokratičnih žena

S proslave 8. marca na Opčinah.

Kakor povsod po svetu, praznujejo danes tudi tržaške demokratične žene tradicionalni mednarodni praznik žena. V ta namen je bilo sinoči več prireditev povezanih s kulturnimi nastopi in družabnimi večeri v mestnih in predmestnih predelih ter v okolici.

Tržaške demokratične žene obeh narodnosti, ki so v borbi za nacionalno in socialno osvoboditev že močno preizkušene, ki so za tako dvojno osvoboditev doprinesle in še doprinašajo veličastne žrtve, se globoko zavedajo današnjega pomena 8. marca. Hegemonistične tendence nekaterih držav in njihovih vodilnih reakcionarnih krogov so spravile vprašanje miru na rob prepada. Prav to vprašanje zaskrblja dan za dnem demokratične množice v svetu in jih z vsakim dnem bolj druži v veliko fronto demokratičnih sil, ki se konkretno vsakodnevno bore za demokracijo in za socializem. V tej fronti je mesto tudi naših žena, ki z borbo v naših specifičnih pogojih prispevajo k skupni borbi za utrditev miru in zmago napredka.

Področja te borbe so številna in široka ter se pravzaprav med seboj prepletajo; njih skupni smoter pa je razčiščevati pojme, utrjevati v preteklih borbah dosežene pridobitve in vztrajno širiti krog zavestnih bork za zmago socializma v svetu.

Vse to je bil v glavnem tudi predmet govorov na sinočnjih proslavah, katerih uspeh je nad vse zgovoren dokaz, da se naše žene zavedajo svojih nalog.

Škedenjske žene so do zadnjega kotička napolnile s priložnostnimi napisi okrašeno razsežno škedenjsko kino dvorano in pozorno sledile govoru, ki ga je v slovenščini podala tov. Ema Starčeva članica SNG, v italijanščini pa tov. Filippi, delavka iz tržaške konopljarne. Na eni strani intelektualka, na drugi delavka — toda pri obeh eno samo spoznanje, da brez borbe, brez bratstva med narodi in brez povezave s silami, ki se bore in ki so pripravljene boriti se za zmago napredka in miru, uspeh ne more biti zagotovljen.

Lep kulturni program, ki je sledil govorom in ki je obsegal petje, recitacije, nastop tamburaškega zbora in dramske skupine prosvetnega društva «Ivan Cankar», je smiselno dopolnil prijeten večer. Posebno lepa pa je bila gesta škedenjskih članic ASIZZ, ko so materam in ženam padlih borcev za svobodo podarile šopke rdečih rož.

Prav lepo so proslavili dan demokratičnih žena tudi pri Sv. Vidu, kjer sta govorili tov. Alma Reschitz in Nadja Pahor. Kulturni program so izpolnile žene in pionirke same z recitacijami in petjem po programu pa se je razvil prijeten družabni večer.

Nad vse lepo je uspela proslava v Lonjerju. V lepo okrašeni in napolnjeni dvorani prosvetnega društva je o pomenu 8. marca najprej spregovorila tov. Tončka Čokova, potem so nastopili s skupinsko recitacijo lonjerski otroci. Sledila je še otroška enodejanka «Vedež», recitacije in pevske solo točke. Prisotni so bili z večerom zelo zadovoljni, za kar gre posebno priznanje organizatorki tov. Marici Čokovi. Po slavnostnem delu večera je bila prijetna zabava.

Proslava v Bazovici je bila po sili razmer v dvorani gostilne Grgič. Pred vhodom sta dekleti pripenjali ženam na prsi šopke pomladnih rož, primerno pa je bila okrašena tudi notranjost dvorane. O dnevu demokratičnih žena je govorila tov. Valerija Preslova, njen govor pa so dopolnile še priložnostne recitacije. Sledil je družabni večer.

Na podoben način so počastile pomembni dan tudi žene v Plavjah, kjer je govorila tov. Marica Škabar ter v Padričah, kjer je govorila tov. Valerija Kocijančič - Špela. Razen tega so v Padričah na proslavi predvajali še film «Partizanske bolnice», ki je številne žene živo spomnil na težke čase narodnoosvobodilne borbe in na velikanske žrtve, ki so jih v tej borbi doprinašale ravno naše žene.

PROSLAVE 8. MARCA

Naše žene so pripravile celo vrsto proslav mednarodnega praznika demokratičnih žena, združenih s kulturnimi nastopi in družabnimi večeri. Te proslave bodo:

DANES
8. III.

v Ul. Ruggero Manna 29 ob 16. uri
v Dolini ob 19.30 uri
v Nabrežini ob 17. uri
na Proseku - Kontovelu ob 20. uri
v Saležu ob 20. uri.

V Barkovljah bo proslava v nedeljo 15. marca ob 16. uri.

Z udeležbo na teh proslavah bodo žene pokazale svojo privrženost naprednim idejam in stremljenju.

OB IMENOVANJU KOMISARJA ZAVODA ZA LJUDSKA STANOVANJA

Uprava IACP mora preiti v roke moralnih lastnikov ustanove

Za demokristjanskim umetnim razburjanjem se skrivajo določeni politični načrti v zvezi z 20. marcem?

Pretekli mesec je ZVU razpustila odbor Zavoda za ljudska stanovanja (IACP) in imenovala komisarja. O tem ukrepu je ZVU izdala uradno poročilo, v katerem trdi da je bilo imenovanje komisarja pri Zavodu za ljudska stanovanja nujno zaradi nezadostnega delovanja dotedanjega upravnega odbora. Za komisarja pa je ZVU imenovala predsednika razpuščenega upravnega odbora.

Že v prvih dneh so italijanski nacionalistični listi in določeni politični krogi v mestu odločno nastopili proti omenjenemu ukrepu ZVU. Najbolj pa so se zaradi tega razburjali, in se še vedno razburjajo, demokristjani. Znano je, da imajo demokristjani v Trstu najbolj odgovorne položaje v skoraj vseh upravnih organih civilne uprave in raznih javnih ustanovah. Zato ni čudno, da se potegujejo za oblast tudi v upravnem odboru Zavoda za ljudska stanovanja, ki pa leži, vsaj tako se zdi, zelo pri srcu nekaterim vojaškim funkcionarjem ZVU. Iz vsega tega pa so demokristjani napravili politično vprašanje in ga danes celo povezujejo z nekaterimi spori, ki so že sedaj nastali med rimskimi funkcionarji pri ZVU in med angloameriškimi funkcionarji. V zadnjem času se je zvedelo, da rimski funkcionarji pri ZVU podpirajo temeljito reorganizacijo upravnega odbora Zavoda za ljudska stanovanja, ki naj bi prišel v roke demokristjanom (Sedanji komisar je liberalec). Razpust upravnega odbora Zavoda za ljudska stanovanja in imenovanje komisarja, pa odkrito tolmačijo za sovražno dejanje gen. Wintertona proti funkcionarjem ZVU, ki jih je imenovala rimska vlada na podlagi londonskega sporazuma. Demokristjani smatrajo ta ukrep za provokacijo proti interesom rimske politike v Trstu ki naj bi bil celo posledica «protiitalijanske politike» poveljnika področja.

Kaj hočejo doseči tržaški demokristjani s tem kričanjem okrog uprave Zavoda za ljudska stanovanja, ni težko uganiti. Predvsem hočejo izsiliti takšno rešitev, da bodo pri tem zavodu dobili v roke škarje in platno. Poleg tega pa že sedaj pripravljajo potrebno ozračje, da bodo lahko vsa izzivanja in vse nerede, ki jih italijanski nacionalisti pripravljajo za 20. marec, zagovarjali, češ da so bili izraz «protiitalijanske» politike vojaških funkcionarjev ZVU, čeprav je znano, da imajo rimski funkcionarji v rokah domala vso civilno upravo.

Povedati pa moramo, da je Zavod za ljudska stanovanja stara tržaška ustanova in da je nujno, da se v upravi tega zavoda napravi red. Komisarska uprava katerekoli ustanove je najbolj nedemokratična upravna oblika. Zato je nujno potrebno, da se Zavodu za ljudska stanovanja da demokratična uprava, v kateri naj bodo zastopani vsi meščani, ker je ta zavod moralno last vseh prebivalcev. Preprečiti je treba, da bi v bodoče katerakoli politična stranka prevzela oblast nad tem zavodom, ker bi se s tem položaj zavoda samo poslabšal in bi vse njegovo nadaljnje delovanje postalo enostransko. Na žalost pa moramo ugotoviti, da je bilo razdeljevanje stanovanj, ki jih je gradil Zavod za ljudska stanovanja v vseh povojnih letih, enostransko. Zato je nujno, da se da uprava Zavoda za ljudska stanovanja v roke zainteresiranim osebam, da bodo v upravi omenjenega zavoda zastopani vsi prebivalci brez politične ali narodnostne diskriminacije, kot se to še vedno dogaja.

Popravilo zunanjih valolomov

Za nadaljevanje del za popravilo zunanjih valolomov v novem pristanišču, je oddelek za javna dela pri ZVU nedavno odobril načrt za dokončanje del na valolomu I., v znesku 213.900.000 lir in je pooblastil glavnega inženirja civilnega tehničnega urada, da izvede nadaljnja dela v znesku 149 milijonov lir.

Potapljači preiskujejo notranjost potopljene jadrnice

Včeraj popoldne so se tržiški potapljači odpravili z motorno jadrnico «Elvira» na mesto, kjer se je pred dnevi potopila motorna jadrnica «Stella Maris», ki je kakor znano bila s tovorom peska namenjena v Trst. Ker je skoraj gotovo, da so trije člani posadke našli smrt v notranjosti jadrnice, so vse te dni poskušali priti v kabino, vendar se jim do sedaj ni posrečilo.

Tudi tržaški potapljači so včeraj ponovno poskusili vdreti v notranjost potopljene jadrnice, vendar je bil njihov poskus zaman. Vse kaže, da je treba potopitev jadrnice pripisati okvari na krmilu. V neposredni bližini mesta, kjer se nahaja potopljena ladja, je še vedno patruljni čoln civilne policije.

Lambreta v vespo

Zgodaj popoldne je 17-letni Germano Capitanio s Šentjakobskega trga vozil s svojo lambreto na kateri je sedel tudi 16-letni Bruno Criville iz Ul. Ponziana, po Istrski ulici, ko je v višini Ul. S. Zenone trčil v pred njim vozečega vespista, ki je tedaj hotel zaviti v imenovano ulico. Medtem ko je vespist obdržal ravnotežje, je on skupno z vozilom padel in se ranil, nakar so ga odpeljali z rešilnim avtom v bolnico. Tu so mu samo nudili prvo pomoč in mu izprali rano na ustnici ter ga s prognozo okrevanja v 6 dneh poslali domov. Njegov prijatelj Criville je ostal nepoškodovan.

V šoli sta se stepla

V spremstvu očeta in matere se je včeraj popoldne zatekel v bolnico 15-letni učenec Giorgio Milocco iz Stare istrske ceste, katerega so zaradi zloma leve ključnice sprejeli na ortopedskem oddelku.

Milocco je izjavil, da se je v trenutku odsotnosti učitelja sprl v učilnici šole Bergamas pri Sv. Soboti s svojim sošolcem Giorgiom Maurijem in med sporom padel na tla.

Nezgoda pri konjskih dirkah

Zgodaj popoldne so morali sprejeti na ortopedskem oddelku 41-letnega Francesca Mescalchina konjskega dirkača po poklicu, stanujočega v Ul. Canova, kateremu so ugotovili nekaj poškodb na kolku in verjetni zlom kosti.

Mescalchin, ki bo ostal v zdravniški oskrbi verjetno 10 ali celo 40 dni, je zdravnikom izjavil, da je malo prej sodeloval pri konjski dirki na Montebellu. Nepričakovano pa je konj, ki je tekel pred njim padel in ker ni mogel več pravočasno ustaviti svojega konja ali spremeniti smer, je priletel vanj in zletel na tla. Takoj nato so ga z rešilnim avtom odpeljali v bolnišnico.

Železen drog mu je priletel v glavo

Včeraj popoldne je proseška policija telefonsko poklicala avto, kajti neki vaški otrok je ležal doma ranjen. Rešilni avto se je takoj odpravil na pot in ko so bolničarji vstopili v hišo na št. 314 so našli 14-letnega Alojzija Miliša, ki je imel rano na glavi tik senc. Ker je fant izgubljal precej krvi, so mu bolničarji najprej nudili prvo pomoč in ga nato odpeljali v bolnišnico, kjer so ga tudi sprejeli.

Ni točno znano, kako se je fant ranil. Vse kaže, da je držal za železen drog, po katerem je nekdo tolkel s kladivom. Zaradi nerodnega udarca se je drog premaknil in fant je dobil udarec po glavi.

VČERAJ REFERENDUM V OBRATIH CRDA

Ob vseh pogojih za zmago neuspeh zaradi zgrešene sindikalne politike

Iz vsega poteka stavkovnega gibanja morajo delavci potegniti koristne zaključke za svojo bodočo borbo

Včeraj je bil v ladjedelnicah in v Tovarni strojev CRDA referendum o kompromisnih predlogih urada za delo za rešitev znanega spora glede disciplinskih predpisov. Referendum je potekal ob precejšnji brezbrižnosti delavcev, izmed katerih mnogi sploh niso šli glasovat. Glasovnice z navedbo kompromisnih predlogov so delili delavcem zjutraj ob vstopu v obrate. Včeraj so se delavci še vzdržali nadurnega dela, ki pa ga bodo najbrž ponovno pričeli v ponedeljek, ko jim bodo sporočili rezultate referenduma.

Ti rezultati ne smejo nikogar motiti, kajti je težko predvidevati, da bodo pomenili sprejetje predlogov urada za delo, ker pač ni za delavce drugega izhoda. Oba sindikata namreč pritiskata nanje, naj predloge sprejmejo in s tem spravljata delavce v malodušje, čeprav so kazali ves čas stavkovnega gibanja veliko borbenost. Delavci pač ne vidijo pred seboj nobene prave perspektive in bodo po tem novem neuspehu, ki so ga zakrivili sindikalni voditelji, še bolj razočarani. Žalostno pri vsem tem pa je to, da morajo delavci kljub vsej svoji dobri volji nositi zle posledice zgrešene sindikalne politike.

Delavci CRDA sploh ne morejo razumeti, zakaj niso sindikati iznolnili mandata, ki so jim ga dali s prvim referendumom, in zakaj so odvzeli borbi vso ostrino ter se omejevali na ukinitev nadurnega dela, namesto da bi proglasili splošno stavko. S tako stavko bi bili delavci manj gmotno prizadeti, rezultati pa bi bili vsekakor pozitivni. Odgovor za tako taktiko sindikatov najdemo že v besedah tajnika Delavske zbornice Novellija, ko je delavcem na predvčerajšnjem zborovanju na dvorišču Delavske zbornice očital, da so začeli po uvedbi disciplinskih predpisov kar sami od sebe stavkati, ne da bi se prej posvetovali s sindikalnimi vodstvi. To je za sindikaliste vrste Novellija pač velik greh, ker se boje vsake spontanosti delavskih množic.

Kot smo že dejali, so tudi na omenjenem zborovanju delavci proti vsej dosedanji taktiki sindikatov protestirali: bodisi s pasivno odsotnostjo velike večine, bodisi neposredno, ko sta dva delavca jasno povedala, da je drugi referendum popolnoma odveč, kar so izrazili tudi mnogi delavci prav včeraj ob referendumu v ladjedelnicah in v Tovarni strojev. Spričo vseh teh okoliščin ne bodo rezultati izražali resnične volje delavstva, ker niso sindikati te volje sploh tolmačili. Tako so zapravili še eno priliko, da bi iz borbenosti delavcev povlekli konkretne uspehe in so nasprotno zopet speljali vodo na mlin delodajalcev. Sindikalna vodstva so zato še enkrat zašla v slepo ulico in vse optimistične razlage poslednjega kompromisa ne morejo nikogar prepričati, da ni rezultat vse te borbe dejansko le poraz. Pri tem je že dovolj dejstvo, da so delodajalci kaj kmalu sprejeli kompromis urada za delo.

Industrijci so pač hoteli v tem sporu preizkusiti življenjskost tukajšnjih tovarniških odborov in ugotoviti, kako daleč lahko napenjajo lok. Pozabiti namreč ne smemo, da so v Italiji pred novimi pogajanji o določitvi kompetenc notranjih komisij, ki jih je treba po mnenju industrijcev zožiti. Zato je bil ta spor nekak preizkusni kamen tudi za industrijce v Italiji in ni naključje, da so poslali v tem primeru po ogenj v žerjavico ravno na pol nacionalizirano podjetje, kot so CRDA, ki spadajo v sklop IRI. Tukajšnji tovarniški odbori so to preizkušnjo kaj slabo prestali in to bo delodajalce še bolj opogumilo. Prepričani pa smo, da tudi ta spor ne bo imel samo svoje slabe plati in da bo njegova pozitivna stran v tem, da bodo delavci še bolj izprevideli, da ni mogoče po tej poti ščititi njihovih pravic in da morajo pospešiti razvoj, ki jih bo ponovno vodil na pozicije resničnega razrednega sindikalizma.

Predavanje o pouku moralne vzgoje

Včeraj je na povabilo društva profesorjev in učiteljev koprskega okraja predaval v mali dvorani Koprskega ljudskega gledališča dr. Potrč, član izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije. Pred zbranimi srednješolskimi šolniki iz vsega okraja ter drugimi prosvetnimi delavci je govoril o pouku moralne vzgoje v srednjih šolah, ki ga zdaj uvajajo. Za zanimivo predavanje so navzoči dali dr. Potrču obilno priznanje.

Dr. Potrč je nato zbranim šolnikom odgovoril na nekatera vprašanja o problemih vzgoje šolskih otrok iz česar se je razvila živahna in plodna diskusija.

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

bo uprizorilo
danes 8. marca 1953
ob 16. uri
na KONTOVELU
dramo Helle Woulijoki

„ŽENE NA NISKAVUORIJU"

Predstava je tudi za prebivalce okoliških vasi.

Izšla je druga številka
«NAŠE ŽENE»
Dobite jo pri prodajalcih «Primorskega dnevnika». Stane 75 lir.

Izšla je peta številka
„CICIBANA"
Dobite jo pri prodajalcih «Primorskega dnevnika». Stane 20 lir.

GLEDALIŠČE VERDI

GLEDALISCE STABILE

Za ponedeljek je najavljen prvi nastop italijanske dramske skupine gledališča Stabile iz Benetk pod vodstvom Diane Torrieri z novostjo Tennessee Williamsa «Tramvaj, ki se imenuje želja». Repertoar gledališča obsega še «Lulu» Bertolazzija, «Anna Christie» O'Neilla, «Cesarica gre na oddih» Bonnellija in «Ameriška družina» Rubija in Balfa.

LJUDSKI KONCERT

Danes ob 11. uri bo prvi izmed najavljenih ljudskih koncertov orkestra Tržaške filharmonije pod vodstvom dirigenta Toffola in s sodelovanjem pianistke Marise Candeloro.

Program obsega: Beethoven «Coriolano», Chopin: Koncert za klavir in orkester v g-molu, op. 11, Porrino: «Sardegna» — simfonična pesnitev, Saint Saens: Mrtvaški ples, op. 40., Wagner: «Tannhäuser» — uvertura.

Ljudska prosveta

V sredo 11. t. m. ob 20. uri bo na sedežu SHPZ v Ul. Roma 15-II seja referentov ljudske prosvete. Prosimo točnost.

PD «VOJKA SMUC»

V torek 10. t. m. ob 20. uri v Ul. Roma 15 bo seja odbora PD «Vojka Šmuc». Zaradi važnosti seje je udeležba vseh odbornikov obvezna.

Razna obvestila

FOLKLORISTI POZOR

Vsi ljubitelji narodnih plesov, ki so se na tem področju že udejstvovali so vabljeni v ponedeljek dne 9. III. ob 20. uri v prostore SHPZ v Ul. Roma 15.

TRŽAŠKI FILATELISTIČNI KLUB «L. KOSIR»

Danes običajni sejem v prostorih SHPZ v Ul. Roma 15-II od 9.30 do 12.30 ure.

V sredo odborova seja ob 19.30 in sejem od 20. do 22. ure.

OBVESTILO

Obveščamo vse člane, ki so naročili semenski krompir pri KZ, naj čimprej dvignejo bone za naročeni krompir vrste Albona in Bintje.

Tajništvo KZ

Izleti

DVODNEVNI IZLET V PULJ

Okrajni odbor OF v Nabrežini organizira za 21. in 22. t. m. izlet v Pulj. Vpisovanje na sedežu OF v Nabrežini v večernih urah od 20. ure dalje in se zaključi 12. t. m.

MOTOKLUB «AMATORI» V OPATIJO

Motolub «Amatori» organizira svoj prvi letošnji izlet v Opatijo, in sicer 22. marca 1953. Prijave se sprejemajo na sedežu motokluba v Ul. Alfieri 8 do srede 11. t. m. med 17. in 19. uro.

Člani, ki niso poravnali članarine ali pa niso dvignili izkaznic, naj to storijo čimprej, sicer se ne bodo mogli udeležiti nobenega izleta.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina predrage družice Marije Rijavec daruje Ivan Rijavec 5.000 lir za Dijaško Matico. Spominjajoč se ljubljene mamice daruje Ivanka 2.000 lir za Dijaško Matico.

KINO

Rossetti. 14.30: «Morski ropar z zelenega otoka», Burt Lancaster, Eva Bartok. Barvni film.
Excelsior. 14.00: «Deželanka», Gina Lollobrigida.
Nazionale. 14.00: «Pojoč pod dežjem» Gene, Kelly, D. O'Connor, Cyd Charisse. Barvni film.
Fenice. 14.00, 16.30, 19.00 in 22.00: «Največja predstava sveta», Barbara Hutton, James Stewart, D. Lamour. Odličen barvni film.
Filodrammatico. 14.30: «Proti vsem zastavam», Errol Flynn, Maureen O'Hara, Anthony Quinn. Avantura iz življenja morskih roparjev. Barvni film.
Arcobaleno. 14.00: «Velika strast», Tyrone Power, Ann Blyth, Michael Rennie.
Astra Rojan. 14.30: «Desetorica iz legije», Burt Lancaster. Barvni film.
Grattacielo (Ul. Battisti 10). 14.00: «Možje usode», Corinne Calvet, Dan Dailey, Marisa Pavan, James Cagney.
Alabarda. 13.30: «Kdo je brez greha», Yvonne Sanson, Amedeo Nazzari. Italijanski film.
Ariston. 14.00: «Življenje z očetom», William Powell, Irene Dunne, E. Taylor. Barvni film.
Armonia. 14.30: «Luisianski kralj». B. Hope, V. Zorina. Barvni film.
Aurora. 14.30: «Trinidad», Rita Hayworth, Glenn Ford.
Garibaldi. 14.00: «Bela krila», Claudette Colbert.
Ideale. 14.30: «Francis na akademiji», O'Connor. Komičen film.
Impero. 14.30: «Trinidad», Rita Hayworth, Glenn Ford.
Italia. 14.30: «Črn ogenj», Marlyn Bulferd, Delia Scala, Attilio Dottesi. Mladoletnim prepovedano.
Viale. 14.00: «Svet v mojih rokah», Gregory Peck in Ann Blyth. Barvni film.
Kino ob morju. 14.30: «Postopači ljubezni», Paula Vesely, Attila Horbiger.
Massimo. 14.00: «Williams Karabinka». James Stewart, Jean Hagen.
Moderno. 14.00: «Krinka maščevalca», John Derek, Antony Quinn, arvni film.
Savona. 14.00: «Bogata, mlada in lepa», Jane Powell, Wendell Corey. Lep glasben barvni film.
Secolo. 14.00: «Napad na poštni vlak». Barvni fiml.
Vittorio Veneto. 14.00: «Ljubezenski beg», Clifton Webb, Anne Francis, Charles Richford.
Azzurro. 13.30: «Veliki Caruso», slavni tenorist Mario Lanza, Ann Blyth, Dorothy Kirsten, Jarmila Novotna.
Belvedere. 14.00: «Filipinski uporniki», Tyrone Power, M. Presle. Barvni film.
Marconi. 14.30: «Oddaljeni bobni», Gary Cooper. Barvni film.
Novo cine. 14.30: «Vsako leto drugo dekle», Robert Cummings, Joan Caufield. Humorističen bavrni film.
Odeon. 14.30: «Totò in ženske», Lea Padovani, Franca Faldini, Giovanna Pala.
Radio. 14.00: «Nehvaležno srce», Carla Del oggio, F. Latimore.

ADRIA EXPRES

ADEX IZLETI

21. IN 22. MARCA IZLET V
ROVINJ
Vpisovanje do 11. t. m.

28. IN 29. MARCA IZLET V
BUZET
Vpisovanje do 14. t. m.

28. IN 29. MARCA IZLET V
PODGRAD OBROV
Vpisovanje do 14. marca pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - Tel. 29243.

RADIO

NEDELJA, 8. marca 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

8.00 Poročila. 8.15 Jutranja glasba. 8.30 Za naše kmetovalce. Mladinska oddaja: Nekaj o ... ri. 13.30 Poročila. 13.45 Glasba po željah. 14.45 Glasbena ... 15.00 Z mikrofonom med našim ljudstvom: Idrijske čipkarice ... Pisan spored fantovskih in ... sih narodnih pesmi. 15.40 ... orkestri in marsikaj vmes ... za židano voljo in ples ... Slušna igra: Arch Oboler ... v temo». 17.10 Revijska ... 17.30 Jugoslovanske narodne ... mi in plesi. 18.30 Slovenska ... sem ob slovenskem Jadranu ... Večerne vesti. 23.10 Glasba ... lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

8.30 Lahke melodije. 8.45 ... tijska oddaja. 9.15 Slovenska ... mi. 9.45 Bachove skladbe. 11.30 ... morna glasba. 12.00 Vesela ... najmlajše. 12.15 Od melodije do ... 13.00 Glasba po željah. ... poldanski koncert. 16.00 ... šalo — malo zares. 17.00 ... moškega zbora iz Bazovice ... Elgar: Uvod in allegro za ... 18.10 Pestri operetni motivi ... Stavki iz znanih koncertov ... Slavni pevci. 20.30 Športna ... nika; nato Pestra glasba ... Dve slavni Webrovi ... 21.25 Schuman: 4. stavek iz ... fonije št. 4. 21.40 Lahke melodije. 22.00 Beethoven: Fidelio, I. ... nje. 23.00 Nočne melodije.

TRST I.

8.45 Odlomki iz oper. 11.15 Glasba po željah. 14.45 Veseli motivi. 17.30 Glasbo Ernesta Blocha ... ja simfonični orkester, dirigent Roberto Lupi. 18.30 Športne vesti. 21.00 Igra pianist Luciano ... giorgio. 22.00 Mozart: Koncert za oboo, violino, violo in čelo.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

9.40 Zabavne melodije. ... Prenos reportaže s skakalnice ... kem v Planici. 11.40 ... orkestralni spored. 12.30 ... 12.45 Zabavna glasba. ... vor s poslušalci. 15.10 ... ba. 15.40 Slovenske ... mi. 16.30 F. M. Dostojevski ... gova prevzvišenost s ... čikove — radijska igra ... menadni koncert. 18.15 ... dije do melodije. 19.00 ... dnevnik. 19.20 Glasbena ... 20.00 Ivan Zajc — Nikola Šubić Zrinjski — opera v 4 dejanjih ... Izvajajo solisti, zbor in orkester mariborskega opernega gledališča.

PONEDELJEK, 9. marca 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

11.00 Koncert orkestra JLA ... Portoroža. 11.30 Žena in ... 13.30 Poročila. 14.30 Iz sporeda ... sveta. 14.40 Domači zvoki ... V lahki in zabavni glasbi ... sveta. 18.15 Pestra parada ... larnih orkestrov in solistov ... bavne glasbe. 19.00 Večerne ... sti. 23.10 Glasba za lahko ... 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

13.00 Zabavna glasba. 12.00 ... vsakega nekaj. 13.00 ... motivi. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Prokofjev: Koncert ... lino št. 1. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Turina: Sevillijska ... 18.37 Komorna glasba ... mica pripoveduje. 19.15 ... ljene melodije. 20.00 Večerni koncert. 20.30 Športna kronika ... Književnost in umetnost ... Poulenc: Koncert za klavir in orkester št. 3. 21.50 Glasba ... virčembalo. 22.00 Bethoven ... delio, 2. dej. 23.00 Tangi in ...

TRST I.

11.30 Simfonični koncert ... gira Sergiu Celibidache, solistka ... planistka Monique Haas ... seli motivi. 17.30 Lahka ... 19.25 Orkester CBS. 21.05 ... ni in instrumentalni koncert ... rigira R. Santarelli, sodeluje ... pranistka Onelia Fineschi ... rist Giacomo Lauri Volpi.

SLOVENIJA
327.1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 12.30 Poročila. 12.45 Od melodije do ... melodije. 15.10 Intermezzi ... sodije. 16.00 Iz opernega ... 17.10 Zabavne melodije. 18.30 ... pularn melodije. 18.40 Poje mariborski ... pogovori. 19.40 Igra Ljubljanski ... komorni zbor. 20.00 Oče ... ski plesni sekstet. 20.10 Simfonični koncert ... svet. ... dia Ljubljana.

Mali oglasi

OBNOVLJEN tovorni motor (motocarro) 500 c/c prodam 120.000 L Sv. Križ št. 310.

Vprašanje prehoda v cono B čez Glinščico v Botaču

Edini prehod za dvolastnike je preko mostu, ki pa je v skrajno slabem stanju - VUJLA je na posredovanje Kmečke zveze pristala na popravilo, dolinski župan pa ovira začetek del

Le redko kdo zaide v Botač, naselje ob koncu doline Glinščice, kjer končuje cona A in pričenja cona B Tržaškega ozemlja. Naselje ima le kakih 15 prebivalcev, ki so zaradi mej in strmih poti skorajda odrezani od ostalega področja. V Botaču je most, ki je speljan preko Glinščice in veže cono A s cono B. Dolg je okoli 6 metrov, širok pa od 2,5 do 3 metre, ter se ga prebivalci poslužujejo predvsem zato, ker je na drugi strani, t. j. v coni B vodnjak s pitno vodo, pa tudi zato, da odhajajo preko njega na svoja zemljišča, ki so onstran demarkacijske črte. Most je v izredno slabem stanju: na dveh železnih traverzah leži nekaj strohnelih brun, na katerih je nametana ilovica. V teku časa so se na mostu pokazale nevarne razpoke, kasneje pa je steptana ilovica popustila, tako da na nekaterih mestih ne dosega širina mostu niti en meter. Ni treba še posebej omeniti, da je most brez ograje.

V takem stanju kot je, predstavlja prehod čez most — posebno v temi — nevarnost, saj lahko vsakdo mimogrede zdrkne v luknjo, ki jih na mostu ne manjka. Kmetovalci pa morajo poleg tega paziti tudi na živino, da ne zaide preko mostu, kajti v tem primeru bi si kakšna žival prav lahko polomila noge.

Prebivalci so se za popravilo mostu obrnili tudi na Kmečko zvezo, da bi posredovala pri VUJLA, ki naj bi dala dovoljenje, da se dvolastniki lahko nemoteno kretajo, na drugi strani mostu v coni B, ko bi most popravljali. Kmečka zveza je intervenirala pri VUJLA, kjer so predstavniku KZ zagotovili, da organi ljudske zaščite ne bodo ovirali popravila mostu. Potrebna bi bila torej le sredstva, ki bi jih morala dati na razpolago dolinska občina, pa bi bil most morda že popravljen.

Toda dolinski župan, ki je sicer zagotovil denarna sredstva in material, je od vaščanov zahteval, naj dobijo od Kmečke zveze potrdilo, ki naj bi ga izstavila VUJLA, da bodo onstran demarkacijske črte dvolastniki lahko nemoteno delali. Jasno je, da Kmečka zveza takega potrdila ni mogla dobiti, kajti stvar v tem primeru ne zadeva vaščanov kot takih, temveč gre za uradni postopek, ki zadeva ZVU in VUJLA.

Čudno je, da je dolinski župan zahteval od vaščanov, naj tako potrdilo preskrbijo, saj bi vendar moral vedeti, kakšna je zadevna praksa. Nič drugega bi mu ne bilo treba storiti, kot da bi se obrnil na ZVU in po njej zahteval potrdilo od VUJLA, če se že tako boji «odgovornosti» za osebe, ki bi delale onstran demarkacijske črte.

Upajmo, da bo župan to napravil ter s tem omogočil, da bodo prizadeti vaščani čimprej prišli do varnega prehoda preko Glinščice.

Omenimo naj še željo vaščanov, da bi VUJLA pustila odprt dvolastniški blok tudi v soboto in ponedeljek, kajti kmetom ni vseeno, če so prisiljeni dva dni počivati, posebno še če se pripravlja na dež ali kaj podobnega. S tem bi se seveda okrepilo tudi domače gospodarstvo.

Tram na glavo

Med gradnjo nove stavbe v Ul. Padovan je 26-letnemu Benitu Eri, stanujočemu v Ul. Risorta, ki je bil pri zidanju zaposlen na račun tvrdke Pasini in Antonini s sedežem v Ul. Mazzini, padel včeraj nekaj minut po deveti uri zjutraj na glavo majhen tram, ki je priletel z višine dveh metrov. Takoj po nezgodi so Ero odpeljali z lastnikovim avtom v bolnišnico, kjer so ga zdravniki zaradi praske na glavi in predvsem zaradi bruhanja sprejeli na opazovalnem oddelku, kjer bo ostal, če bo šlo vse v redu seveda, kakih 5 dni.

«PRIMORSKI DNEVNIK» je edini slovenski dnevnik na STO, zato naj ne bo Slovenca, ki bi ne bil njegov naročnik.

NOČNA SLUŽNA LEKARN:
Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Alla Madonna del mare, Largo Piave 2; Zanetti-Testa d'oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli v Skednju.

TELEFONSKE ZA PRIMER	ŠTEVILKE NUJNOSTI
Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 7. marca 1953 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo pa je 10 oseb, poroki sta bili dve.

POROČILI SO SE: trgovec Tullio Devescovi in učiteljica Maria Budicin, težak Bruno Pelin in gospodinja Maria Zancola.

UMRLI SO: 80-letna Silvia Cossutta vd. Buzzi, 79-letna Luigia Mrak vd. Bianchi, 68-letna Elvira Dilena, 66-letni Rodolfo Birsa, 67-letna Valeria Saul vd. Gherlandi, 89-letna Anna Decovich vd. Travan, 57-letni Alberto Barbotti, 59-letni Pietro Rossi, 40-letni Romano Tavano, 79-letna Domenica Zimolo vd. Favretto.

LOTERIJA

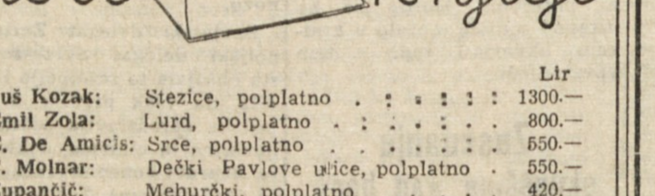
TORINO	78	53	20	14	48
VENEZIA	20	44	31	28	62
FIRENZE	62	48	33	59	82
NAPOLI	63	7	48	69	42
MILANO	59	89	62	23	18
PALERMO	78	30	57	42	54
ROMA	71	65	57	11	16
GENOVA	84	85	33	43	83
BARI	7	70	63	48	33
CAGLIARI	60	32	7	15	44

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

IZKUŠENA BABICA
sprejema porodnice na dom
TRST Ul. Crispi št. 50

AVTOMOBILE ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov na STO in v inozemstvo
Franc Lipovec
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

DVOSOBNA in TROSOBNA STANOVANJA
po zakonu ALDISIO
pri Sv. Jakobu.
Prijave sprejema od 16. do 19. ure
adm. MICHELUZZI — Trst - Ul. Rossetti 59 Tel. 93-050

		Lir
Juš Kozak:	Stezice, polplatno	1300.—
Emil Zola:	Lurd, polplatno	800.—
E. De Amicis:	Srce, polplatno	550.—
F. Molnar:	Dečki Pavlove ulice, polplatno	550.—
Zupančič:	Mehurčki, polplatno	420.—
K. Vanek:	Dobri vojak Švejk, VI. del, broš.	250.—

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU, GORICI IN SESLJANU.

4., 5. in 6. aprila IZLET v
CELOVEC-VRBSKO JEZERO
Vpisovanje do 25. marca pri «Adria - Express», Ul. Fabio Severo 5-b — Tel. 29243.

ZAHVALA

Globoko užaloščeni ob bridki izgubi naše drage, nepozabne

ANE BOGATEC

se srčno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti k večnemu počitku. Sebna zahvala godbi in cerkvenemu zboru ter darovalcem vencev in cvetja.

Družine SULCIC, BUSTECH in PIZZUL

Sv. Križ, 7. marca 1953.

ZAHVALA

Družina Strgoušek se zahvaljuje vsem tistim, ki so se udeležili pogreba nepozabnega očeta, strica in svaka

IVANA

še posebno pa pevcem in godbi.

Družina STRGOUŠEK

Sv. Križ, 7. marca 1953.

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta, starega očeta, tasta in brata

VINCENCA CESARJA

se ganjeni zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali v času bolezni in sočustvovali z nami ob bridki izgubi. Srčna hvala vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so spremili pokojnika na zadnjo pot.

ŽALUJOČA DRUŽINA

Trst, 8. marca 1953.

JADRAN

GOSPA NEDA

Na oko je bila še mlada, s svežo vitkostjo v zgibih, s pol dekliškim obrazom, ki ni kazal sledu materinstva. Kadar je pristopila k blagajni in z lahkotno prožnostjo zaigrala na tipke računskega stroja, pri tem pa udržano pogledala klienta v oči, je ta dobil vtis jedre, prej italijanske kot slovanske lepote.

Tudi danes je bil njen pogled priljuden, a to je bil le uraden izraz, ki je prikrival njeno pravo razpoloženje. Delala je od sedmih zjutraj in ko se je bližal poldan, ji je bilo, ko da jo grabi slabost. Vedela je, da to ni utrujenost, ampak živčna ubitost, ki sledi premočnemu čustvovanju. Dan, spomin na ta dan jo je trgal iz njenega dela in jo vračal k misli, s katero se je bila zavedla novega dne. Skušala se je raztresti, toda to ji je uspelo le za kratek čas. Zdaj so bili klienti pogostejši in okrog poldneva so se začeli že nabirati v vrsto. Uradniki iz bližnjih bank, uradniki železniške direkcije, uradniki. Kapali so drug za drugim, zlikani in bledi, z ušivoško vedrino v očeh, ki jih je čutila, kako se ji pri vsaki postrežbi oblepijo na bokih, okrog ledij. Na pogled jih je poznala, kakor je poznala skoraj vse, ki so prihajali sem na kavo. Vedela je za vse, ko prihaja debeli Sicilijanec, lastnik brivnice onkraj ulice. Za njim prihajata navadno dva majhna in plešasta gospoda, ki potegneta oba istočasno svoji listnici, se medsebojno obsipata z nazivom komendator, se mazilijeta s prepirata, kdo bo plačal za oba, ko pa se eden med njima odloči in plača, ga drugi prime za laket, rekoč: «Eno besedo, komendator.» Drugi komendator navdušeno prisluhne, potem pa stopita drže se pod roko k točilni mizi, skoraj neznatna v svojih črnih, brezhibnih suknjičih, in ko se s škodelico ekspresa obrneta proti ulici, se vsak zase brezbrižno ošine v velikem stenskem zrcalu. Za komendatorjem pride prekupčevalec z znamkami in ko odide tudi ta, je ura tri.

Danes je komaj čakala izmene. Prevzemal jo je nejasen gnus do lokala z vsemi njegovimi obrazi. Čutila je, da mora biti ves ta dan sama s seboj in s tistim edinim, ki ji je še ostal, s sinom.

Ko je stopila na ulico, jo je zajelo sveže marčno sonce. Čutila je, da ji je ob tem samem soncu odleglo. Zdaj se ji je spomin na bar, na vzduh postanega tobaka in kave, še bolj pristudil. Mimo nje je brzela dolga vrsta avtomobilov in ta vrvež, to premikanje stvari v soncu, jo je na mah pomirilo. Zaposlilo je njene čute, a ji obenem še bolj odmaknilo sedanjost. Upočasila je korak, se primaknila k steni in hodila ob nji, ne da bi opazila izložbe. Negibno in vdano je gledala predse. Zalila jo je mehkoba, potreba po spominu, po solzah.

Natančno se je spominjala dneva pred enim letom, pred dvema. Če bi se potrudila, bi se morda spomnila vseh dni nazaj tja do prve obletnice. Današnji dan je deseta, je pomislila. Danes ni več razjedajoče bolečine onega dne. Toda kakor je ponehala bolečina, tako je zrasla sanja, neverjetna misel, da Srečko ni pravzaprav nikoli resnično živel, ampak da je on le privid, ki ga je sama ustvarila. Hranila je še vse, kar ji je pisal iz Kalabrije. Njegova poročna obleka je še visela v omari. Se je hranila njegovo zadnje sporočilo, kartico iz Splita, z rdečo štampiljko Prekomorske brigade. Toda tudi te njegove besede, napisane mesec dni, preden je padel, ga niso mogle iztrgati iz spomina, v katerem se ji je prikazoval. Se so bili trenutki, ko ga je zagledala čisto živega pred sabo, vedrega in atletskega, optimista, kakršen je bil. Takrat ji je bilo, ko da se ga je dotaknila, vztrepetala je kakor od groze, ki pa ni bila groza pred mrtvim, ampak pred živim Srečkom, hrepeneča groza prve ljubezni. Toda ti trenutki so bili čedalje redkejši in Srečko je postajal simbol. Bil je simbol enkratnega, ki se ne vrne, sreče, v katero je nehala verjeti, ko ga ni bilo več. In ko je sedaj živela naprej in delila svoje življenje z drugim, ki ji ni bil mož, ampak moški, ni imela občutka, da greši proti spominu, ki jo je družil s Srečkom. To, kar je doživljala sedaj, je bilo tako drugačno, da ni mogla žaliti simbola, ki je bil previsok in preneresničen. Morda je v tej svoji veri grešila, kdo ve. Ne, ni grešila, kajti v njenem sedanjem življenju ni bilo več sreče. Grešila bi proti Srečku, ko bi bila sedaj srečna, ker bi pokazala, da on ni bil edini, ki jo je lahko osrečil.

Prva leta je jokala, potem ni mogla več. Danes, po desetih letih, prav tako ne more jokati, čeprav bi jo morda solze pomirile. A spomin vstaja nepomirljiv in ta deseta *obletnica je krog, ki zaobjema eno celo izgubljeno življenje.*

Kmalu potem, ko je prišla domov, jo je gospodinja poklicala iz sobe k telefonu. Vedela je, da je Massimo. Ni vstala. Če bi v tem hipu zaslišala njegov glas, bi ga zasovražila. Rekla je gospodinji, naj odgovori, da je ni doma. Toda v hipu se je premislila, vstala in vzela v roke slušalko.

«Danes nimam časa. Danes trpim. Ne. Ne, Massimo. Tudi ti ne prihajaj.»

Samo to je rekla, se vrnila v sobo in sedla k oknu.

Bruno je sedel ob svojem malem pisalniku, sklonjen nad zvezkom, nad katerim je bil videti kakor otroško zaposlen. Zdaj ga je lahko opazovala od strani in ko ga je videla v profil, se ji je zazdel tako močan, tako lep, tako ves mož v svojem vedenju, v načinu, kako je oblastno segel po radirki, da jo je presunilo. Deček je pisal, ko da se ne zmeni za njeno prisotnost, z globoko sklonjeno glavo, ki jo je kdaj pa kdaj podprl z desnico. Takrat je pogledal predse, zabingljal z nogami in ko so se njegove oči srečale z njenimi, ji je kaj rekel, kakor na primer:

«Kaj. ko bi ti mama znala latinsko.»

«Srce, ko pa ne znam», mu je odgovorila ona.

«Nisem te vprašal, ali znaš. Rekel sem takole, če bi znala.»

«No prav. Kar uči se.»

In čez čas, ko ga je spet gledala in se ji je zdel kar premočan za svojih dvanajst let, si je na tihem pravila, ko mu je še vedno strmela v profil: takšno je bilo njegovo čelo, ves njegov izraz, iz dneva v dan mu je podobnejši, iz dneva v dan je vedno bolj Srečko...

«Mama, ali danes pride stric?»

«Ne, stric ne pride.»

«Zakaj pa ne?»

«Za to. Uči se, Bruno. Sem ti rekla, da moraš biti danes posebno priden?»

(Nadaljevanje na 5. strani)

O mati! Tvoja duša je brez madeža, kakor sonce sahne na poletnem polju! O mati, otrok svojih otrok, da bi nikoli ne spoznala te sovražne tuje učenosti! O mati, v učenosti ni ljubezni — ti pa si ljubezen sama, že tvoj smehljaj je paradiž, vesel in sončen, brez črnega spoznanja. V toplem domačem hramu si ostala, mi pa smo prezgodaj odpahnili duri v tujino in mraz.

(IVAN CANKAR)

NAŠA SREČA

Tuberkulozna infekcija

SKRB MATERE ZA ZDRAVJE OTROKA

Povzročitev bolezni - Odpornost glede na starost - Žleze ali „ghiandole“ - Prvi zunanji znaki obolenja - Dolžnost matere

V povojnih letih se mnogo piše in govori o tuberkulozi, in to ne toliko zaradi njene razširjenosti, ampak predvsem v zvezi z odkritjem novih zdravil proti tej še vedno tako nevarni bolezni. Čeprav je učinkovitost teh preparatov, med katerimi prednjači streptomicin, neizpodbitna, nimamo še v rokah takega sredstva, ki bi bilo kos vsaki formi tuberkuloze. Zatorej velja še vedno za tuberkulozo, kakor za raka, opomin, da je le zgodnja ugotovitev bolezni porok za uspešno zdravljenje. Zaradi tega je izredno važno, da matere poznajo znake, s katerimi se javi prva okužitev z bacili tuberkuloze in razne načine poteka bolezni pri otrocih.

Povzročitelj bolezni je bacil, katerega je prvič odkril prof. Koch leta 1882 in ki ga srečamo v velikih množinah v vseh žariščih tuberkuloze. Ker je pljučna jetika najbolj razširjena bolezen, je logično, da bo najbolj nevaren vir okuženja pljunek jetičnega človeka. Ni pa dovolj, da klice bolezni pridejo v otroka, otrok mora tudi biti za bolezen sprejemljiv.

Sprejemljivost ni vedno enaka. Največja je v dobah naglega razvoja, kot sta prvo leto življenja, ko otrok v enem letu potroji svojo težo, in pubertetna doba, ko se razvijajo spolni organi in je telesni razvoj v največjem razmahu, ali v času zmanjšane odpornosti zaradi kake dolgotrajne bolezni, zaradi nezadostne prehrane, zaradi življenja v nehigienskih pogojih. Da obolijo, ni dovolj, da pridejo otroci samo enkrat v dotiko z bacili. potrebno je večkratno okuženje, kakor se pač dogaja pri otrokih, ki živijo skupaj z bolnimi starši. Statistika pravi, da če otrok oboli pred šestim mesecem, je vir bolezni v 70 odst. primerov mati sama. Sami med sabo se otroci okužijo bolj poredkoma, ker navadno ne bolehajo na odprti tuberkulozi. Ne smemo pa tudi te nevarnosti podcenjevati. ker postane lahko tudi bolan otrok kar nenadoma nevaren prenositelj bacilov, če zaradi hudega prehlada začne močno kašljati. Bacili pridejo v otroško telo navadno skozi usta in nos med vdihavanjem; se ustavijo v pljučih, kjer se razvije obolenje lažjega značaja, kateremu takoj sledi vnetje pljučnih žlez. Ker je pljučno obolenje navadno tako majhno, da je tudi na rentgenskih žarkih dostikrat neopazno, medtem ko so vnete pljučne žleze dobro vidne, se navadno govori samo o vnetju pljučnih žlez (v Trstu znano pod imenom: ghiandole). Potek bolezni je zelo različen: pri čvrstih otrocih gre mimo skoro neopaženo, izvzemši malo nervoznosti in utrujenosti pri učenju; pri drugih se opaža samo zmanjšanje teka, počasno padanje teže, bledičnost, malo zvišanje temperature v popoldanskih urah; pri šibkih se pojavi burno, z visoko mrzlico, podobno influenci, ki se pa ne konča v nekaj dnevih, ampak se vleče naprej tedne in tedne s stalno temperaturo med 37 —38.

Včasih so znaki na koži, ki opomnijo, da je okužitev v polnem teku: otrok dobi po nekaj dnevih, po nogah rdeče, trde in boleče madeže, ki s časom postanejo modri in naposled izginejo. Ta kožni pojav, ki se imenuje «erithema nodosum», je navadno zanesljiv znak, da so bacili tuberkuloze prišli v organizem in da je treba telo nujno okrepiti, da bo v borbi proti bolezni odpornejše, v obratnem primeru preti nevarnost, da se v štirih do osmih mesecih iz te prve infekcije razvije kaka resnejša forma tuberkuloze.

Navadno je razvoj prve infekcije ugoden. Malo pljučno obolenje ozdravi hitro in v enem do dveh let ozdravijo tudi žleze tako, da poapnijo; v njihovi notranjosti ostanejo bacili res še živi, ampak brez moči in kot z zidom obdani. Ta zid jim zapira nadaljnjo pot v organizem. V primeru pa, da je bila okužitev zelo močna ali da je bil organizem prešibak, da bi bolezen premagal, se iz malega pljučnega žarišča razvije obsirno pljučno obolenje in žleze, namesta da bi poapnele se pretvorijo v mehko gmoto podobno siru, ki lahko iztresa bacile iz svoje sredine v pljuča, v bronhije, ali v krvni obtok, od koder je potem pot odprta v vse druge organe: na pljučno mreno (pleuritis), na možgansko mreno (meningitis), v kosti (kostna jetika) ali pa v vse organe naenkrat (miliaris).

Otrok, ki je prebolel prvo infekcijo, postane proti morebitni drugi okužitvi bolj odporen. Zato je zgrešeno javno mnenje, ki pripisuje vnetju pljučnih žlez katastrofalne posledice; obratno, dobro ozdravljena prva infekcija brani v precejšnji meri otroka pred nadaljnjimi okužitvami.

Iz vsega tega je razvidno, kako važno je, da privede mati svojega otroka k zdravniškemu pregledu, čim je opazila pri njem kake sumljive znake. Nesmiselno je torej, če se mati tolaži s tem, da nima otrok teka, ker se težko uči, ali da mu pada teža, ker je nervozen in nemirno spi, obratno, ti znaki so posledica otrokove bolezni in ne smejo uiti pazljivemu očesu skrbne matere.

Dr. S. M.

Pismo delavke iz tržaške konopljarne

Pravica ne bo prišla sama...

Dvojno delo: v tovarni in doma - Otroci prepuščeni sami sebi
Mož delno zaposlen 20.000 lir na mesec je moja bolna plača

Danes je nedelja in je obenem praznik 8. marca. Naš praznik, moj, njen in neštetih, ki so kakor jaz — pri delu, v mislih ter v svojih čustvih. Povsod: tukaj, kje daleč vstran, govoreče moj ali kak drug jezik, vseeno... naše usode so si podobne, ker smo povsod delavke in zraven smo še matere in žene, z veliko skrbjo v sebi zaradi vsega, kar se dogaja okrog nas, zaradi naših otrok in samih sebe, kajti resen je čas, ki v njem živimo, in treba dobro izmeriti svoje moči...

Samo ob nedeljah imam malce časa, in ker je danes naš praznik bi hotela nekaj napisati, tudi zato, ker se tako nekako umirim, ker pozabim na ropot tvornice na težki vzduh strojev, ki me sleherni dan tako zelo utrujata, na sto drugih skrbi, ki jih iz leta v leto teže prenašam, ker vem, da bi lahko bilo tudi drugače. Hotela bi nekaj napisati o sebi, ker bo to prav tako, kot če bi to zapisalo tisoč ali milijon drugih, ki žive moje življenje, življenje tvorniške delavke, v strahu za današnji čas in z upanjem na bodočnost.

Delam v tržaški konopljarni. Sleherni dan se ubijam po osem in več ur, da bi preživila sebe in svoje otroke, če je to v pravem pomenu te besede sploh mogoče z dvajset tisoč lirami, ki jih mesečno prejmem za svoje delo. Nihče ne ve, kako mi je hudo. Zaslužek je majhen in nikoli bi mi ne padlo v glavo, da bi sploh kdaj stopila med te stroje, ki se ob njih mučim dan za dnem, če bi ne šlo za sina in hčer, ki moram zanju poskrbeti, ju vzgojiti, jima nuditi možnost, da se pripravita na življenje, ki naj bi ne bilo takšno, kot ga danes živim jaz. Sem mati, ki sta mi moja dva otroka vse veselje, pa tudi skrb in žalost, ker jima pri najboljši volji ne morem nuditi vsega, kar potrebujeta. Ne morem se pritožiti, dobra sta, boljša kot so danes po navadi takšni, vendar sta še otroka ter mi večkrat pripravita marsikatero skrb. Preveč sta prepuščena sama sebi, marsikaj vidita in slišita, kar bi jima jaz nikoli ne dovolila. Rada bi ju sama vzgajala, živela z njima in za njih ves dan, v svojem domu, brez teh večnih skrbi, ki ne morem več od njih, brez moje sitnobe, ki jo nad njima večkrat stresam, ko prihajam domov s trudnimi in oteklimi nogami, ki me bole, pa jima šele moram pripraviti kosilo ter opraviti vsa hišna opravila, ki venomer čakajo samo name.

Vsi štirje smo stisnjeni v majhni sobici, dolgi štiri in široki tri metre, ki je nikoli ne morem spraviti v red. V njej spimo, jemo, kuhamo, se umivamo in jo sploh uporabljamo za vse, za kar imajo drugi na razpolago po tri, štiri in več sob. Ko sva z možem na delu sta oba otroka okrog, pri sosedih ali na ulici, ker je soba temna in grda, kakor pravita in kako naj vem, kaj v tem času delata, s kom se družita, ko ni nikogar, ki bi nanju pazil, če se vrneta iz šole še preden pridem jaz domov.

Lahko bi bilo drugače, če bi mož prejemal boljšo plačo. Trudi se, muči se pri svojem delodajalcu — lastniku avtomehaniške delavnice, ki mu ne da toliko, da bi nas mogel preživiti. Delati moram tudi jaz. In to je meni dvakrat teže, ker moram pravzaprav opravljati dvojno delo — v tovarni in doma. Ne vem, če si predstavljate, kako je to zame težko, da je to žrtev, ki sem jo voljna napraviti samo zaradi svojih otrok in zato, da ne bi vsi skupaj trpeli najbolj črno pomanjkanje. Pa tudi to le malo zaleže. Oba skupaj z možem vred ne zasluživa toliko, da bi se pretolkla brez dolgov. In vendar, koliko trdega dela opraviva od jutra do večera, jaz ob svojih statvah in on v delavnici svojega gospodarja. Tisti, ki bi morali o tem razmišljati pa tega ne store, verjetno, ker jim ne diši. Res, velika krivica se nama godi, in ne samo nama, marveč vsem, ki se mučijo in žive kakor midva, pol dneva v delavnici, prašni in usmrajeni od olja in železja, ob neprestanem ropotu strojev, ki neopazno razjedajo živce, pol dneva v ozki in temni sobi, natrpani z vso opremo kar je premoreva, kjer se moram še ves preostali del dneva ubijati z neštetimi opravili, večnimi neizračunanimi računi, ki se vrte okrog prehrane, oblačila za naju dva in oba otroka, okrog potrošnje luči in vode, najemnine, šolskega uspeha otrok itd. itd.

Mož že od novembra lanskega leta ne dela več redno, marveč samo od časa do časa, kakor ga pač gospodar, ki nima več, kot pravi, pravih naročil in dela, potrebuje. Zdaj je skoraj vse breme na mojih ramenih. In zadnje čase niti prav zdrava nisem. Noge mi čedalje bolj otekajo in tudi s srcem ni v redu. Posledica naporov in dela v neprimernih prostorih, ob zastarelih strojih.

V naši tovarni bi živi ljudje nikoli ne smeli delati. Kot sem že omenila so prostori neprimerni in prav tako tudi oprema. Z ničemer ni poskrbljeno, da bi se zaščitilo naše zdravje. Kjer delamo, moramo vseh osem ur požirati ostuden prah, ves čas stoje uravnavati stroje in paziti, da ne pride do okvare. Ker so stroji stari, jih je v pogonu težko obvladovati. In kot bi to ne bilo dovolj, so nas prisilili, da delamo danes na štirih statvah, namesto na dveh, kakor smo delali poprej. Vodstvo pravi, da delajo tako v Angliji in tudi drugje. Morda res; toda stroji, ki na njih delajo, so vse drugačni od naših, so novi, moderni stroji, ki se z njimi ni treba na pol tako mučiti kot se mi z našimi.

Venomer se vprašujem, zakaj moramo toliko garati za teh nekaj ubogih lir. Naše plače so komaj takšne, da se moremo sproti otepati lakote. Človek bi ne verjel, da je to mogoče v mestu, ki je njegov videz tako bogat in razkošen. Vendar je tako. Samo za trenutek je treba pogledati izza zidov naših spalnic in kuhinj, v enem ali drugem delu mesta, povsod, kjer so temne, nagnite hiše, s polomljenimi stopnicami in okni brez šip, kjer vsepovsod vonja po vlagi in trohnobi, prestanih jedeh in smetiščih. Treba prisluhniti besedam, ki so tu izgovorjene in videti kako spimo, kaj jemo, kako se oblačimo, da bi človek mogel vse to verjeti. Kajti težko nam je razkazovati našo revščino po Korzu in Akvedotu kjer koli v središču mesta, kjer je vse tako veselo in samozadovoljno.

Vsako jutro, ko hodim vedno po isti poti v fabriko, se motam okrog nekaterih misli. Vprašujem se, če res ni sredstva, s katerim bi se naglo vse to spremenilo. Tako ne morem več naprej, in ne samo jaz, marveč tudi vsi drugi, ki žive v enakih razmerah, ne morejo. Ni mogoče več delati in za to dobivati miloščino, ob kateri bi moral človek shirati.

Hočem storiti vse, ko gre za moje otroke, vendar želim imeti za svoje delo tudi odgovarjajoče plačilo. In tega nimam. Plačane smo slabše od moških, čeprav opravljamo enako delo, z enakim uspehom in odgovornostjo. Zakaj tako? To je za nas delavke poniževalno in krivično obenem. Smo mar še danes, v dvajsetem stoletju, manjvredna bitja? Ali ne ustvarjamo gospodarjem enakega blaga, kot kateri koli drugi? ...Ne, to je tako očitna krivica, da se more o njej vsakdo prepričati, ki mu ni, da bi se igral slepe miši! Delodajalci pa nočejo o tem ničesar slišati in tudi ne oblasti, ki jim drže roko. Prvi nočejo izgubiti svojih dobičkov, ki si jih ustvarjajo na naš račun, drugi pa se jim menda nočejo «zameriti»...

Proti vsemu temu smo že nekajkrat dvignile svoj glas. Tudi stavkale smo za izboljšanje nemogočih delovnih, plačilnih in drugih pogojev. Bile smo pripravljene storiti vse, da bi si zagotovile boljše in pravičnejše ravnanje, dostojnejšo plačo, izvedbo potrebnih zaščitnih ter higienskih ukrepov itd. Ni nam primanjkovalo ne odločnosti ne poguma, če bi le bil kdo, ki bi nas v tem podprl. Vsakikrat pa smo ostale same, kajti od strani sindikatov, ki so za to najbolj poklicani, nismo dobile nobene podpore. Ne vem, ali zato, ker niso mogli, ker niso znali, ali pa ker niso hoteli. V nas je čedalje močnejši občutek, kot da niso hoteli. Čemu so torej sindikati, povej, kdor se s tem ukvarja! Čemu si nadevajo videz in ime delavskih organizacij, ko pa gre vse, kar koli napravijo samo v našo škodo in korist gospodarjev! Ali se vodi sindikalna borba za delavske interese ali pa se vodi za zadostitev ambicij sindikalnih voditeljev in morda celo za interese nekoga tretjega! O tem se danes venomer vprašujemo vsi delavci in delavke, ki se danes čutimo prepuščeni sami sebi, kakor v nekem vrtincu, ki nam grozi, da nas bo udušil.

Težko je o tem govoriti, toda moramo si biti na jasnem, da je to potrebno, če se hočemo iz tega enkrat izvleči. Ne vtikajmo glave v pesek, kakor noj, ne odmikajmo se od stvarnosti, poglejmo okrog sebe, poglejmo, kaj bi bili morali storiti pa nismo, in kaj nismo, kar bi bili morali. Če tega ne storimo, bodo še naprej delali z nami kot doslej in še huje.

Vse zlo je od tega, ker nismo enotni in proti temu ni-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Mati in šolska vzgoja

Šola naj ustvari iz otroka človeka, ki bo kos nalogam v življenju

Stara resnica je, da morata šola in dom skupno pot, če hočemo, da bo vzgoja uspešna in učinkovita. Zato je pač povsem razumljivo, da se ob tej skupni poti marsikdaj ustavljajo misli tako staršev kot vzgojiteljev. Oboji se trudijo za otrokovo vzgojo, oboji čutijo težo moralne odgovornosti, ali bi jo vsaj morali čutiti do vseh tančin tako proti lastnemu narodu, kakor proti človeštvu.

Toda v tem trikotu: mati, oče, vzgojitelj, je mati prva. Ona je tisto bitje, ki je povezano z otrokom z najtanjšimi čustvenimi vezmi in zaznava zato vse odtenke v njegovem razvoju in njegovi duševnosti. Zato se najpogosteje ustavljajo ob njem prav njene misli.

V svojih sanjah mu prede nit življenja. Vodi ga na široka, svetla pota njegove bodočnosti. Vidi ga pred seboj. Stasit je, krepak, zdrav, umsko in čustveno bogat, poln zanosa in zaupanja v življenje, ljubezniv do vsakega človeka obdaja ga krog dobrih prijateljev, prav takih ljudi, kot je on sam.

Tako si zamišlja mati otrokovo prihodnost in življenje, ki naj polje okrog njega. Prevelike so njene žrtve in presilna je njena ljubezen, da bi jo videla v teh svojih najbolj iskrenih sanjah kakorkoli drugače. To tudi v naših tržaških razmerah, ki so zaradi dotikališča dveh narodnosti in dveh kultur po svoje svojstvene in po svoje nekako naprej določajo in oblikujejo življenje.

Le-to pa teče svojo pot in pogosto ostajajo zelo daleč za njim vse tiste nežne materine sanje. Življenje jo je zanje nekako ogoljufalo, ne pozna prizanašanja in pretrdo in kruto je, da bi jih uresničilo. Svet, v katerem živi njen otrok pač ni tak, kot ga je ona videla zanj takrat, ko ji je slonel v naročju ali ko je spremljala v šolo njegov prvi korak.

Toda njene misli snujejo: ali bi se ne dal ta svet nekoliko predrugačiti, nekoliko poboljšati, da bi bil človek človeku resnično človek, da bi v njem nikdar ne gledal druge narodnosti, pripadnika številčno manjšega rodu, da bi cenil človek človeka po njegovih duševnih vrlinah in njegov rod po višini kulture, ki jo je dosegel s svojimi napori, po tem kar daje kot svoj kulturni obol človeštvu.

Gotovo je, da bi se v tem pogledu lahko veliko doseglo, če bi vso vzgojo prepajale te najiskrenejše, najglobje zajete želje vsake matere. In gotovo je, da bi bilo življenje pri nas v marsičem drugačno, in v bodočnosti naših otrok več jasnine, če bi bile vse šolske učilnice prežete s tem človečanskim duhom, če bi ta duh preplavljal vse tisto znanje, ki ga otrok odnese iz šole v življenje. Potem bi tudi našim otrokom ne bil svet v tako veliki meri svet sovraštva in mržnje, hinavščine in poniževanja, temveč čudovit svet medsebojnega izpopolnjevanja in dopolnjevanja na našem ozemlju dveh kultur in dveh etnično različnih značajev. Bil bi svet med sebojnega spoštovanja in pravilnega, pravičnega vrednotenja tudi nas Slovencev.

V ta svet se stekajo misli mater pred praznikom 8. marca, ki nas spominjajo desetletij in desetletij, ko je žena razbijala okove lastnega in tujega suženjstva.

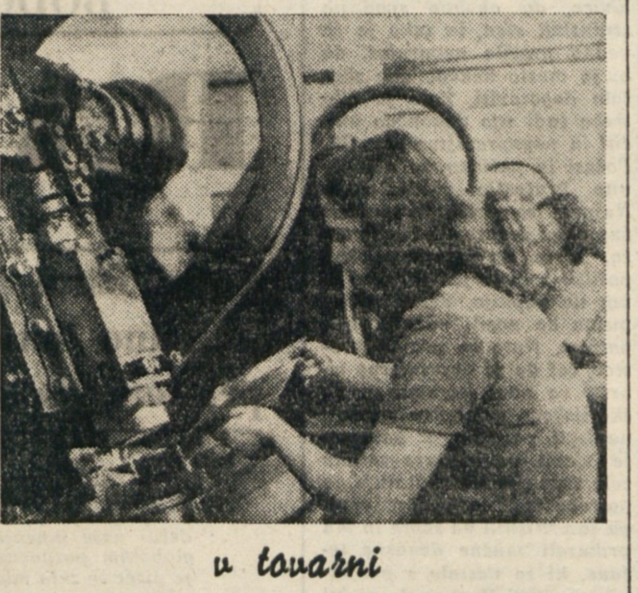
Saj mati, pa naj bo katerekoli narodnosti, drugačna tudi ne more biti. To zaradi življenja, ki ga je dala in ki terja od nje le ljubezen in boj za lepoto, pravico in resnico.

Tam, kjer bi bila mati zaradi strašne duševne slepote drugačna, greši nad lastno krvjo.

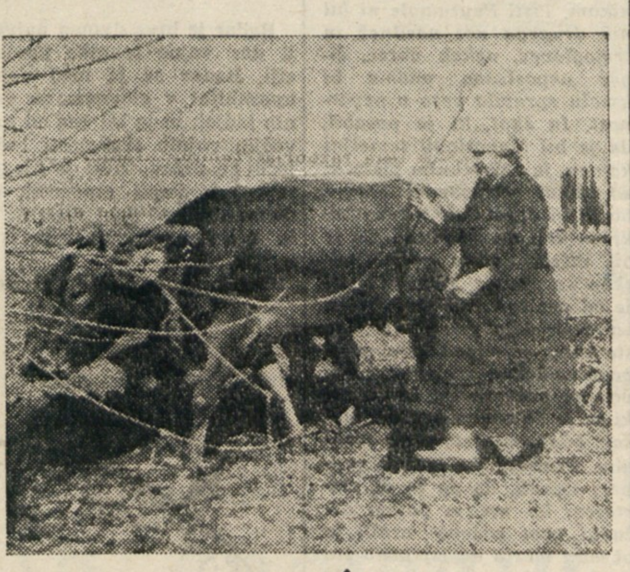

...in v uradu

ŽENA V ŽIVLJENJU

v tovarni

na polju

v bolnici...

Čestitke žena III. okraja za 8. marec

Ob priliki praznika 8. marca, pošiljajo žene III okraja najtoplejše čestitke vsem demokratičnim delovnim ženam Trsta in okolice, kakor tudi tistim na Goriškem in v Beneški Sloveniji, ki morajo še danes prenašati hude krivice od strani italijanskega imperialističnega režima. Želimo, da bi vse italijanske žene spoznale te krivice ter svojim slovenskim tovarišicam priskočile na pomoč, da bi se le-te odpravile.

Istočasno naj sprejmejo te naše čestitke tudi žene Slovenske Koroške in vse jugoslovanske žene, ki nam s svojim neutrudnim delom kažejo pot, ki vodi v lepše in boljše življenje

Obenem pozivamo in vabimo vse žene, ki so po zaslugi sovražnikov delovnega ljudstva postale mlačne, ali še niso spoznale prave poti, naj se nam pridružijo, da bomo tako ustvarile skupno močno fronto, ki bomo z njeno pomočjo mogle podpreti naše može in sinove v njihovi borbi za delavske svoboščine v tovarnah, okrnjene zaradi oportunizma sindikalnih vodstev Za dosego teh je nešteto mater in žena izgubilo svoje najdražje.

Nadalje naj prejmejo te naše čestitke vse dobromisleče žene vseh držav in narodov. Želimo jim, da bi čimprej zaživele nove srečnejše in svobodne dni.

Obenem s temi željami jim kličemo: naj živi 8. marec, praznik delovnih žena!

Tudi to je dolžnost naših žena...

Prejšnji mesec je v drami finske pisateljice Helle Wouli-joki, ki jo je dalo Slovensko narodno gledališče v Trstu, imela svojo poslovilno predstavo znana in priljubljena igralka SNG tov. Angela Rakarjeva.

Ni naš namen ponovno orisati delo in uspehe te naše umetnice; z njenim primerom hočemo samo pokazati, kako se naša žena dandanes uspešno uveljavlja na vseh delovnih področjih, predvsem seveda v kulturnem življenju, ki ji nudi dovolj razmaha. Namesto nevedne in zatirane žene, ki ji je bil dostop v javno življenje zabranjen, imamo danes skoraj povsod že ženo, ki je pokazala svoje sposobnosti ter se uveljavila na vseh področjih dela. Če so premnogi obsojali Angelo Rakarjevo, ko je v mladosti stopila na trnovo pot gledališke igralke, torej v poklic, ki je veljal takrat še pri mnogih za nekaj sramotnega, gledamo danes na njeno delo s ponosom in veseljem ter lahko izrazimo edinole željo, da bi bilo takšnih kulturnih delavk med našimi ženami še mnogo.

Poleg Angele Rakarjeve dela v našem gledališču še vrsta igralk, nič manj požrtvovalnih in marljivih, ki so si osvojile simpatije tržaškega slovenskega občinstva. To so kulturne delavke in zaslužijo za svoje delo vse priznanje; toda razen njih je pri nas še vrsta žena, ki so se vedno aktivno udejstvovale v kulturnem življenju, a so ostale v svoji skromnosti nepoznane, skorajda neopazne. In vendar cenimo vsi njih delo.

Tržaška žena se je že od nekdaj rada udejstvovala v kulturno-prosvetnem življenju. Tako imamo med kulturno-prosvetnimi delavkami mnoge že starejše žene, ki kljub letom vztrajajo pri delu in služijo za vzgled celo mladini. Če bi se morali v tem pogledu nekoliko potožiti, potem bi bilo to morda zaradi mladine, v našem primeru deklet, ki niso pokazala do sedaj toliko smisla za kulturno udejstvovanje, kot njih matere in stare matere.

Pa tudi pri naši mladini se danes že vzbuja želja po sodelovanju v kulturno-prosvetnem življenju — najboljši primer so nam razni mladinski zbori, ki so prav v zadnjem času nastali in to v naših vaseh. Dolžnost žena je, da mladino pri teh naporih podpro ter s tem pomagajo ustvariti nove kadre kulturnih delavcev in delavk, katerih dolžnost bo čuvati in širiti slovensko kulturo med med našim ljudstvom.

Tudi to je dolžnost naših žena.

Emile Zola

PATER JE ZAVLADAL

ODLOMEK IZ ROMANA „LURD"

V začetku je vse žarelo od navdušenja. Staro mesto, ki se je čutilo odrinjeno v stran, je nastopilo skupaj z župnikom, ko so njegovi prebivalci opazili grozečo nevarnost, da se ves denar in vse življenje seli v novo mesto, ki je okrog bazilike poganjalo iz tal. Mestni svet je odobril vsoto sto tisoč frankov, ki pa bo žal izplačana šele takrat, ko bo cerkev pokrita. Peyramale je bil že sprejel arhitektov načrt, napravljen po njegovih željah, in tudi s podjetnikom v Chartresu se je pogodil. Le-ta se je obvezal, da bo končal cerkev v treh ali štirih letih, če mu bodo obljubljene obroke v redu izplačevali. Darovi bodo gotovo še naprej od povsod deževali in abbé se je brezskrbno pognal v to veliko podjetje, poln brezbrižnega poguma, ker je trdno računal, da ga nebo na pol pota ne bo pustilo na cedilu. Zatrdno je verjel, da ga

Naslovna stran slovenskega prevoda Zolajevega romana «Lurd», katerega je izdala Cankarjeva založba

bo podpiral tudi novi škof msgr. Jourdan, ki je ob blagoslovitvi temeljnega kamna imel nagovor, v katerem je prikazal potrebo in pomen zgradbe. Podoba je bila, da se je uklonil v svoji običajni skromnosti tudi oče Sempé in sprejel tega pogubnega tekmeca, ki ga bo prisilil k delitvi dohodkov; hlinil se je namreč, kakor da se je popolnoma posvetil upravi votline. V baziliko je dal celo postaviti puščico za novo župnijsko cerkev, ki jo grade.

Potem se je tihi in zagrizeni boj nadaljeval. Abbé Peyramale, ki je bil skrajno slab upravnik, je vriskal od veselja, ko je videl, da njegova cerkev naglo raste. Dela so lepo napredovala, česa drugega si tudi ni želel in trdno je bil prepričan, da bo sveta Devica plačala. Zelo je bil presenečen, ko je naposled opazil, da miloščine usihajo in da denar od vernikov ne prihaja več, kakor da bi bil kdo na skrivaj napeljal studenec drugam. Prišel je dan, ko obljubljenih obrokov ni mogel plačati. V ozadju so bile preračunane spletke, ki jih je šele mnogo kasneje spoznal. Znova je oče Sempé dosegel, da je bil škof naklonjen izključno le votlini. Krožile so celo govorice, da so po škofijah razposlali zaupne okrožnice, naj ne pošiljajo denarja več na župnijo. Požrešna in nenasitna votlina je hotela vse zase in je vse požirala; prišlo je celo tako daleč, da so zadržali bankovce po pet sto frankov, vržene v puščico v baziliki: ropali so puščico in kradli župniji. Toda v svoji ljubezni do rastoče cerkve, ki je bila njegov otrok, se je župnik močno upiral in bil pripravljen žrtvovati zanjo tudi svojo kri. Najprej se je bil pogodil v imenu uprave cerkvenega premoženja; ko pa ni vedel, kako bi plačal, se je pogajal osebno na svoj račun. Ves je živel samo v tem in v junaških naporih se je popolnoma izčrpal. Od obljubljenih štiri sto tisoč frankov jih je lahko dal samo dve sto tisoč; in mestni svet trmoglavo ni hotel izplačati sto tisoč frankov, ki jih je bil sam odobril, dokler ne bi bila cerkev pokrita. To je bilo očitno proti koristim mesta. Kakor se je šušljalo, je oče Sempé skrivoma rovaril pri podjetniku. Nenadoma je tudi slavil zmago, vsa dela so bila ustavljena.

To je bil začetek konca. Župnik Peyramale, širokopleči hribovec z levjo glavo, je v srce zadet omahnil in se zrušil kot od strele zadet hrast. Legel je v posteljo in ni več vstal. Razširila se je govorica, da se je oče Sempé s pobožno pretvezo skušal vtihotapiti v župnišče, da bi se prepričal, ali je njegov nasprotnik, ki se ga je bal, res smrtno ranjen; govorili so tudi, da so ga morali spoditi iz tiste žalostne sobe, kjer je njegova navzočnost pomenila pravo sramoto. Ko je potem župnik ves zagrenjen in strt umrl, so pri pogrebu videli zmagoslavje očeta Sempéja, a si ga niso upali odstraniti. Trdili so, da je kazal ogabno veselje in da mu je obraz žarel od zadoščenja. Končno se je znebil edinega človeka, ki ga je oviral in čigar upravičenega ugleda se je bal! Z nikomer ne bo zdaj več prisiljen deliti dohodkov, ko sta oba pobudnika lurške Matere božje odstranjena: Bernardka v samostanu in abbé Peyramale pod zemljo. Votlina je samo še njegova. Miloščine bodo odslej prihajale samo njemu in po mili volji bo uporabljal proračun kakih osem sto tisoč frankov, s katerimi je razpolagal. Dokončal bo velikanska dela, ki bodo naredila iz bazilike svet zase, ki bo sam sebi zadoščal. Tako bo prispeval k sijaju novega mesta in s tem staro mesto še bolj osamil. Potisnil ga bo nazaj za skalovje kot neznatno župnijo, ki tone v blesku svojega vsemogočnega soseda. Dokončno bo kraljeval z vsem denarjem in z vso oblastjo.

Nova župnijska cerkev, pri kateri so sicer vsa dela opustili in je mirno počivala v svoji ograji iz desk, je bila vendarle zgrajena že do polovice, do obokov spodnjih stranskih sten, in tako je še vedno grozila nevarnost, da bi jo mesto nekega dne skušalo dogotoviti. Zato je bilo treba tudi njo dokončno uničiti in nepopravljivo porušiti. Počasi in potihem so s čudovito krutostjo rušili dalje. Najprej so pridobili novega župnika, preprostega naivneža, za to, da ni več odpiral pošiljk z denarjem naslovljenih na župnijo. Vsa denarna pisma so nosili naravnost k patrom. Nato so grajali prostor, češ da je naprimerno izbran za novo cerkev, in po škofijskem arhitektu so dali napisati poročilo, v katerem je izjavil, da je stara cerkev zelo trdna in da zadostuje za potrebe bogoslužja. Predvsem pa so pritisnili na škofa in mu prikazali mučne denarne težave, ki so nastale s podjetnikom. Tisti Peyramale ni bil nič drugega kot nasilnež in trmoglavec, nekak norec, čigar neposlušna vnema bi kmalu spravila vero v nevarnost. In škof, ki je pozabil, da je bil blagoslovil temeljni kamen, je s posebnim pismom v cerkvi prepovedal službo božjo in opravljati v njej kakršen koli verski obred. To je bil višek. Začele so se neskončne pravde. Podjetnik, ki je od pet sto tisoč frankov za izvršena dela prejel le dve sto tisoč, je napadel župnikovega naslednika, upravo cerkvenega premoženja in mesto, ki se je še vedno branilo plačati odobrenih sto tisoč frankov. Pokrajinski svet je najprej izjavil, da za to ni pristojen; ko mu je potem državni svet zadevo vrnil, je obsodil mesto na izplačilo sto tisoč frankov, naslednika, da mora dokončati cerkev, a uprave cerkvenega premoženja ni niti omenil. Pritožili so se znova na državni svet, ki je razveljavil odlok, tokrat je sam odločil in obsodil upravo cerkvenega premoženja, da plača podjetnika, če pa uprava tega ne bi storila, mora plačati naslednik. Niti prva, niti drugi nista mogla plačati in stvar je ostala pri tem. Pravde so trajale petnajst let. Mesto se je vdalo in plačalo svojih sto tisoč frankov, tako je dolg podjetniku znašal le še dve sto tisoč frankov. Zaradi vsakovrstnih stroškov in obresti, ki so se nabrale, je ta vsota tako narasla, da je dosegla številko šest sto tisoč frankov; ker so na drugi strani cenili, da bi bilo za dovršitev cerkve potrebnih še štiri sto tisoč frankov, bi bil potreben cel milijon, da bi nedodelano cerkev rešili gotovega poruše nja. Odslej so patri votline lahko mirno spali: uničili so jo in cerkev sama je bila pokopana.

Zvonovi v baziliki so na vse pretege zvonili, kajti oče Sempé je v tej orjaški borbi zmagal. Po tem boju na nož, v katerem so uničili kamenje, potem ko so v tihi senci zakristij ubili človeka, je pater neomejeno zavladal. In stari, trmasti in omejeni Lurd se je hudo pokoril za to, da ni bolje podprl svojega župnika, ki je umrl od muke in ljubezni do svoje župnije; kajti odslej je novo mesto nepreneha ma raslo in napredovalo v škodo starega mesta. Ves denar se je stekal v novo mesto, patri okrog votline so delali lepe denarce ter jih investirali v hotele in prodajalne s svečami; prodajali so tudi vodo iz studenca, čeprav jim je pogodba, ki so jo sklenili z občino, izrecno prepovedovala ukvarjati se s kakršnimi koli trgovskimi posli. Vso pokrajino je načela gniloba in zmaga votline je sprožila tako besen lov za dobičkom, tako mrzlično pohlepnost po imetju in uživanju, da je pod ploho milijonov nenavadna izprijenost rasla iz dneva v dan in se je Bernardkin Betlehem izpreminjal v Sodomo in Gomoro. Oče Sempé je s človeško grdobijo in v veliko nesrečo človeških auš pripomogel bogu do zmage. Iz tal so poganjale velikanske zgradbe, potrošili so že pet ali šest milijonov in vse žrtvovali, da bi brezpogojno potisnili v stran župnijo in obdržali celotni plen. Orjaške, drage ograje so zgradili samo zato, da so se spretno izognili želji Device, ki je zahtevala, naj prihajajo ljudje k votlini v procesijah. Toda ne pravi se hoditi v procesiji, če gredo verniki od bazilike ob levi ograji navzdol in se vračajo ob desni ograji spet navzgor; to se pravi vrteti se na mestu. Toda patrom se je posrečilo, da se vsi, ki odhajajo od njih, vračajo spet k njim. Tako so oni edini lastniki in radodarni posestniki, a pri tem sami spravljajo vso žetev. Župnik Peyramale je bil pokopan v grobnici svoje nedodelane in razpadajoče cerkve, tudi Bernardka je dolgo umirala daleč proč v samostanu, kjer pod neko kapelo zdaj tudi že počiva.

Značilna slika enega izmed tolikih brezposelnih mladincev. Ne pozabimo, da je v ozadju mogočna palača «Urada za delo»

O VPRAŠANJU ZAPOSLITVE MLADINE V INDUSTRIJI, OBRTI ITD.

Brez delavskega naraščaja ni mogoč gospodarski napredek

Od januarja 1949 do dec. 1951 je bilo izdanih mladim delavcem in delavkam samo 8056 delavskih knjižic - Kje pa je ostala mladina

Na vseh razpravah o brezposelnosti v našem mestu izstopa vprašanje zaposlitve mladine, oziroma vprašanje brezposelnosti mlade delovne sile. V Trstu je to vprašanje zelo resno in zadaja velike skrbi vsakomur, ki se bavi tako z zaposlitvijo, kakor tudi z vprašanjem mladih strokovnih kadrov v industriji, obrtništvu in tudi med uradništvom.

Zaradi splošnega nerazumevanja delodajalcev, ki nočejo zaposliti vajencev, ker jim trenutno ne dajejo določenega dobička je ZVU izdala poseben ukaz, ki določa podpore malim industrijskim in obrtniškim podjetjem za zaposlitev vajencev. Na podlagi tega ukaza je bilo v preteklem letu zaposlenih okrog 1000 vajencev, ki se danes lahko izpopolnjujejo v svoji stroki. Toda to je vse premalo tudi za delno rešitev brezposelnosti mladine.

Uradni podatki navajajo, da je bilo 31. avgusta 1952 brezposelnih 2.038, in zaposlenih 5900 mladinčev v raznih panogah gospodarske dejavnosti. Kako so prišli uradni organi do teh podatkov nam sicer ni znano, prepričani pa smo, da ti podatki niso točni in ne odgovarjajo dejanskemu stanju brezposelne mladine. Zanimivo je pogledati, koliko delavskih knjižic je bilo izdanih mladincem in mladinkam v zadnjih letih. Leta 1949 je bilo izdanih dečkom deklicam in mladoletnim dekletom 3426 delavskih knjižic; leta 1950 2400 in 1951. leta 2230, skupno torej 8056.

Kako je torej mogoče, da je bilo 31. avgusta lanskega leta samo 2038 brezposelnih mladincev in mladink in samo 5900 zaposlenih, če je bilo samo v treh navedenih letih izdanih skoraj isto število delavskih knjižic. Kam je šla torej vsa ostala brezposelna mladina.

Tudi med diplomirano mladino vlada danes velika brezposelnost. Ugotovljeno je, da imajo danes ravnateljstva velikih paroplovnih družb v Trstu zaposlene uradnike od katerih ima najmlajši 40 let. To nam jasno dokazuje, da se tudi tista velika podjetja, ki bi morala letno pomlajati svoj delovni kader izogibajo sprejemati v uradniške vrste mlade diplomirane uradnike, kar velja tudi za skoraj vse banke in kreditne zavode, ki ne spremljajo v službo novih mladih uradnikov. Zato ni čudno, da vidimo danes v vrstah civilne policije ali pa za volanom ameriških oziroma angleških kamionov, mlade ljudi, ki imajo celo univerzitetno obrazbo. Pomisliti je treba, da je mnogo delavskih družin, ki dajejo šolati enega od otrok v upanju, da mu bodo s tem dali tudi odgovarjajočo zaposlitev.

Danes, ko se na široko razpravlja o vprašanju brezposelnosti je nujno, da se preide tudi na iskanje možnost zaposlitve povsod, kjer ta možnost obstoja in da se predvsem tista podjetja, ki so finančno močna, prisili, da zaposlijo določeno število mlade delovne sile, pa naj bodo to industrijska, obrtniška trgovska, paroplovna bančna ali kreditna podjetja in ustanove. Če bodo delodajalci nadaljevali s tem sistemom bomo v nekaj letih v Trstu ostali skoraj popolnoma brez mlade strokovne delovne sile

BODOČI KAPITAN, DIJAK POMORSKEGA TEHNIKUMA V PIRANU PIŠE

RADAR, najkoristnejši pomorski instrument

Vojni izum je prinesel velike koristi trgovski mornarici, vendar je silno navdušenje kaj kmalu pripeljalo tudi do razočaranj, ker so se pogosto dogajali primeri, da sta trčili dve ladji, opremljeni z radarjem. Kako in zakaj se je zgodila nesreča?

A. N. dijak pomorskega tehnika v Piranu je za naš list napisal zanimiv članek o radarski tehniki v trgovski mornarici. Čitatelji bodo prav gotovo delili naše mnenje, da je članek napisan z izredno globokim poznavanjem predmeta, kljub temu, da je pisec še zelo mlad.

Radar je brez dvoma največji dar vojne tehnike navigaciji. Radar se je med vojno uporabljal v glavnem na vojnih ladjah in je bil ena od največjih vojnih skrivnosti bojujočih se držav. Tako je njegov razvoj v vojni omogočil, da danes v mirni dobi služi in se še dalje razvija na trgovskih ladjah.

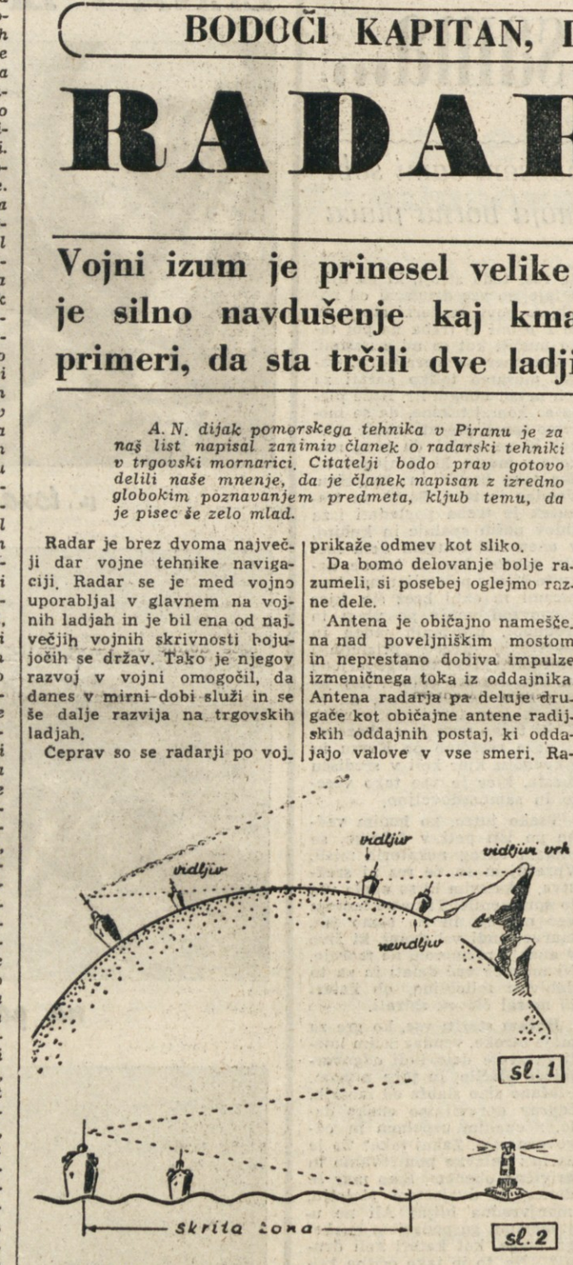
Ceprav so se radarji po vojni precej hitro razširili v trgovinski mornarici, so po silnem navdušenju, ki so ga prinesli v pomorske kroge, kaj kmalu povzročili precejšnje razočaranje. Dogajali so se namreč številni primeri, da sta se dve ladji, ki sta obe imeli radarje, na morju zaleteli, čeprav je neizpodbitno, da bi se nesreča lahko preprečila, ko bi le ena od obeh ladij imela radar. Misel o nekem čarobnem sredstvu, ki se tehnično imenuje radar, in ki samo preprečuje vse pomorske nesreče, se je naravno razblinila. Zato moramo na radar gledati le kot na zelo koristen navigacijski instrument, ki navigatorju zelo olajšuje plovbo v najrazličnejših nerodnih položajih.

Kakšen pa je princip radarja, kje mora biti postavljen, da bo pravilno deloval, kakšne so njegove napake in kako se ravna z njim?

Kot se zdi, da je radar zelo kompliciran priprava, pa je v bistvu zelo enostaven. Iz fizike nam je znano, da se na pr. žvižg piščalke, odbit od neke stene, vrača v obliki odmeva. Ta princip akustike so v zadnjem desetletju uporabili v radiofiziki, a kot produkt tega je nastala naprava RADAR — (Radio Detection and Ranging — brezžično odkrivanje in merjenje oddaljenosti). Znano nam je, da se radijski valovi širijo skozi prostor s konstantno hitrostjo 300.000 km v sekundi. Te valove oddaja oddajnik po anteni v prostor antene pa odbite sprejema in jih pošilja v sprejemnik. Radar je torej sestavljen iz generatorja ki napaja celo aparaturo z električnim tokom, iz oddajnika, ki predaja anteni impulze radijskih valov, iz antene, ki jih pošilja v prostor in jih sprejema nazaj kot odmev, iz sprejemnika, ki zaznava in ja či impulze odmeva, in končno iz indikatorja, ki na zaslonu prikaže odmev kot sliko.

Da bomo delovanje bolje razumeli, si posebej oglejmo razne dele.

Antena je običajno nameščena nad poveljniškim mostom in neprestano dobiva impulze izmeničnega toka iz oddajnika Antena radarja pa deluje drugače kot običajne antene radijskih oddajnih postaj, ki oddajajo valove v vse smeri. Radarska antena jih oddaja v ozkem snopu, ki zavzema kot 20 stopinj v navpični ravnini in 2 stopinj v vodoravni ravnini. Oddajnik pošlje tisoč impulzov v sekundi. Toda ce bi antena samo oddajala, ne pa tudi sprejemala odbitih valov, bi radarja ne bilo. Zato se antena v presledkih med impulzi, tisočkrat v sekundi, spoji tudi s sprejemnikom. Antena se vrti okoli svoje osi in sicer 30-krat v minuti. Tako imamo pregled nad vsem področjem okoli ladje.

sl. 1

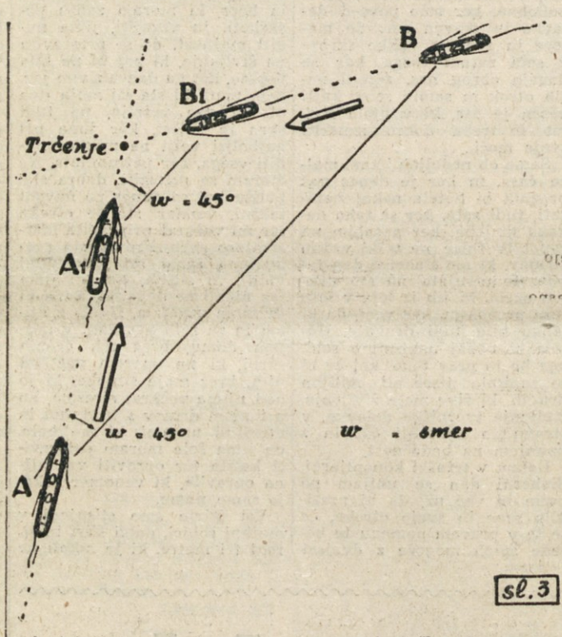
sl. 2

Ker je čas potovanja radijskega žarka zelo kratek in ga ne bi mogli meriti sami, nam to avtomatično opravlja posebna priprava — indikator. To je katodna cev, na katere zaslonu se riše slika morske površine do roba horizonta radarja. Z delovanjem «elektromagnetskega topa» usmerja katoda stalen tok elektronov proti fluorescirajoči površini zaslona. Fokusna zavojnica zoži snop elektronov v tanek žarek, ki povzroča na kraju kontakta z zaslonom svetlo točko. Jakost svetle točke je odvisna od jakosti elektronskega žarka, ta pa je spet odvisna od napetosti rešetke v katodni cevi. Če pustimo električni tok, ki ga dobimo iz ladijskega električnega omrežja, skozi vrtečo se deflektorsko zavojnico, se bo začel elektronski žarek lomiti v smeri, ki jo določa kotni položaj deflektorske zavojnice, in v oddaljenosti, ki je odvisna od jakosti električnega toka.

Če skozi deflektorsko zavojnico ne teče tok, je elektronski žarek v središču katodne cevi. Če zdaj električni tok raste od ničle do vrednosti, ki je potrebna, da se odkloni žarek do roba zaslona, se bo elektronski žarek premikal od središča zaslona do roba, po prekinitvi toka pa se bo hitro vrnil v središče.

Ze od prej vemo, da se jakost žarka lahko jači ali zmanjšuje s pomočjo rešetke katodne cevi. Rešetko uravnamo tako, da se bo svetla točka na zaslonu komaj opazila, če aparat ne sprejema odbitih valov. Napetost sprejetega odmeva, ki gre skozi rešetko, pojači tok elektronov in močnejša svetla točka bo označila neki objekt na morju od katerega so se valovi odbili.

Denimo, da sežejo radijski valovi iz antene do horizonta, ki je od nas oddaljen na pr. devet navtičnih milj (1 navtična milja je 1852 metrov) in nazaj v 1-10.000 sekunde. Če uredimo tako, da žarek v katodni cevi začne svoje premikanje v istem času, ko odpošlje antena impulz, potem bo odmev nekega predmeta, oddaljenega od nas tri navtične milje, izzval svetlo točko na eni tretjini poti katodnega žarka, to je, na eni tretjini oddaljenosti od središča do roba zaslona. Z drugimi besedami, razdalja od središča zaslona do svetle točke predstavlja v naravi sorazmerno oddaljenost antene od povzročitelja odmeva

sl. 3

Na zaslonu se torej že pokaže oddaljenost objekta od ladje. Ker pa je vrtenje deflektorske zavojnice sinhronizirano z vrtenjem antene, nam tako svetla točka obenem pokaže tudi smer, v kateri je objekt glede na podolžno os ladje.

Kako pa bo predstavljena na zaslonu na pr. obala? Načelo je isto, če si zamislimo, da je obala vrsta raznih malih predelov, ki jih na zaslonu vidimo kot točko. Obala se bo torej na zaslonu pokazala kot skupina točk ali točneje kot svetleča se lisa

Pri postavljanju radarja moramo v prvi vrsti paziti na to, da ne bodo nastajali tako imenovani «mrtvi koti». To so koti, ki jih povzročajo jamborji, dimniki in včasih tudi nadgradnja ladje Če namreč antena ni dovolj visoko postavljena, utegne radijski val zadevati v te predmete in na tistih krajih ne bo mogel dalje v prostor. Radijski val pa se lahko pod nepredvidenim kotom tudi odbije na pr. od dimnika ladje in odide v popolnoma drugo smer prostora. Če bi se zdaj odbil od nekega predmeta in se vrnil nazaj v sprejemnik, bi nam zaslon pokazal popolnoma napačen položaj tega predmeta. Ta pojav se imenuje «dvojni odboj».

Postavimo radar na pr. na sprednji jambor, kjer so ga še pred kratkim po pravilu postavljali. V tem primeru nam bo dimnik metal «senco» po krmi, imeli pa bomo prost pregled preko pramca v smeri vožnje, kar je pravzaprav glavno. Antena je postavljena v višini 15 do 20 metrov nad morsko površino, radar pa nam deluje približno na področju 50 metrov od ladje do svojega horizonta, ki je 50 do 60 morskih milj od ladje. Vendar postavljanje radarja na prednji jambor otežujejo vibracije tega jambora; posledica je nejasna slika na zaslonu. Zato so na ladjah antene radarjev postavljene nad krmilarnico, ali pa na prednji vrhnji strani dimnika. Kolikor bi tako nastali mrtvi koti v smeri pramca, se antena postavi v desno stran od vzdolžnice ladje, ker imamo tako jasen pregled čez ladje, ki plovejo s te strani. To je namreč zato, ker imajo po mednarodnih pravilih ladje pravico prehitevanja po desni strani.

Ogledali smo si princip in montažo radarske naprave na ladji. Sedaj nam ne bo težko razumeti in ne bomo začudeni, če nam bo radar dal kakšne nepravilne podatke. Če si ogledamo sliko bomo opazili neke posebnosti. Na zaslon se na pr. v skriti coni ne bo poznala ladjica, ki plove v naši neposredni bližini. Pri zelo strmi obali, ki ima pred seboj nizko ravno obalo, se bo kontura strmé obale razločno poznala, dočim se bo nizka obala komaj zaznavala. Nadalje bo pri guganju ladje radarju zelo oteženo delo, ker bo namreč skrita cona na nasprotni strani od one na katero je ladja nagnjena, zelo velika. Toda te pogreške gotovo ne bodo prevarile človeka, ki pozna ustroj radarja in si bo znal te nepravilnosti tudi pravilno razlagati.

Oglejmo si še delo pomorca pri radarju!

Iz podatkov, ki nam jih daje radar, vidimo, da nam praktično služi le v obalni plovbi in da se pomorčevo delo na njem v glavnem koncentrira na odrejanje oddaljenosti in odrejanja azimuta (smeri) objektov, ki so označeni na zaslonu. S tema dvema podatkoma so lege predmetov glede na ladjo točno določene.

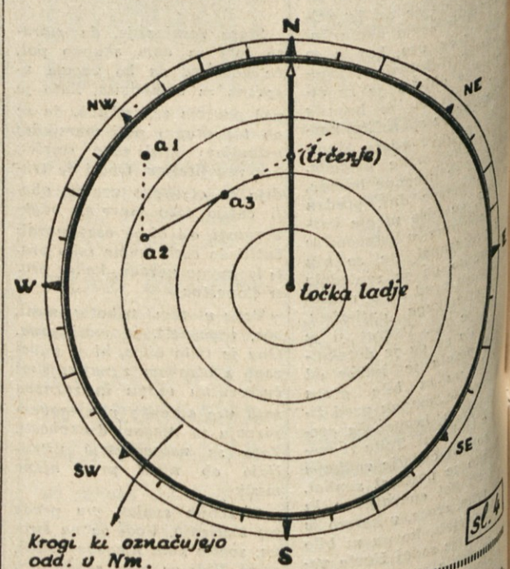
Oddaljenost se meri s pomočjo koncentričnih krogov, ki so zarisani na zaslonu, prvi kaže na pr. oddaljenost 5, drugi 15, a tretji 30 navtičnih milj. Novejše aparature pa imajo samo en krog, ki se da s pomočjo posebnega gumba širiti in oži ti, dokler krog sam ne pokrije svetle točke. Sedaj na gumbu direktno prečitamo oddaljenost objekta v navtičnih miljah. Samo določanje smeri se lahko vrši s pomočjo svetle črte, ki se vrti okoli središča zaslona. S pritiskom na poseben gumb ta črta postane svetla in z njeno pomočjo določamo smeri, ali njih spremembe, če gre za ladjo, ki se premika. Če imamo namreč pred seboj neko ladjo ki vozi proti nam na pr. bočno, lahko ob staja nevarnost, da se bo vrnas zaletela.

Navigacijski častnik si navadi ali pa si sam izdela takoimenovane «diagrame za smeri». To so dejansko točne slike zaslona indikatorja z označeno rožo vetrov. Zaradi lažjega jemanja smeri, kakor na zaslonu, tako je tudi na diagramu središče kroga položaj ladje.

Cim se opazi neki objekt na zaslonu, navigacijski častnik vzame čist diagram in vanj vnese objekt na tisto mesto na diagramu, kjer se objekt vidi na zaslonu. Denimo, da naša ladja vozi z brzino 16 km na uro v kurzu Sever (N enako 0o, glej sliko). Ob 9. uri je opažena ladja v točki A. Če hočemo odrediti kurz in hitrost te ladje, ravnamo tako: ob 9. uri 15 prestavimo točko A za 4 milje južno v točko A1, pa zato, ker računamo, kot je ladja A mirovala, mi smo pluli proti severu in v 15 minutah prepluli 4 milje proti severu (Pozicija A1). Še ladje je vedno v sredini diagrama!) Sedaj poglejmo na zaslon in dobimo točko ladje A ob 9.15 (A3). Če sedaj vrnem točki A2 — A3, dobim kurz in hitrost ladje A. Seveda še narišem točko, kjer naj bi ladji trčili in iz mojega poznanja in hitrosti in iz kurza in hitrosti ladje A mi ne bo težko izračunati, ali obstaja nevarnost ali ne. Tak diagram bi bil koristen tudi, če bi ladje trčili. Tedaj bi ta diagram lahko predstavljal važen dokument na pomorskem sodišču.

Obenem se je z radarjem pojavil nov problem glede pomorskih kart. Na zaslonu vidimo konfiguracijo obale in to jasneje razne točke, ki na pomorskih kartah sploh niso označene, dočim ne vidimo objektov, ki pa so označeni na pomorskih kartah in služijo pomorcu pri reševanju navigacijskih problemov. Zato bo nekoliko sproti potrebno urediti pomorske karte, da bodo čim bolj služile radarju navigaciji.

A. N.

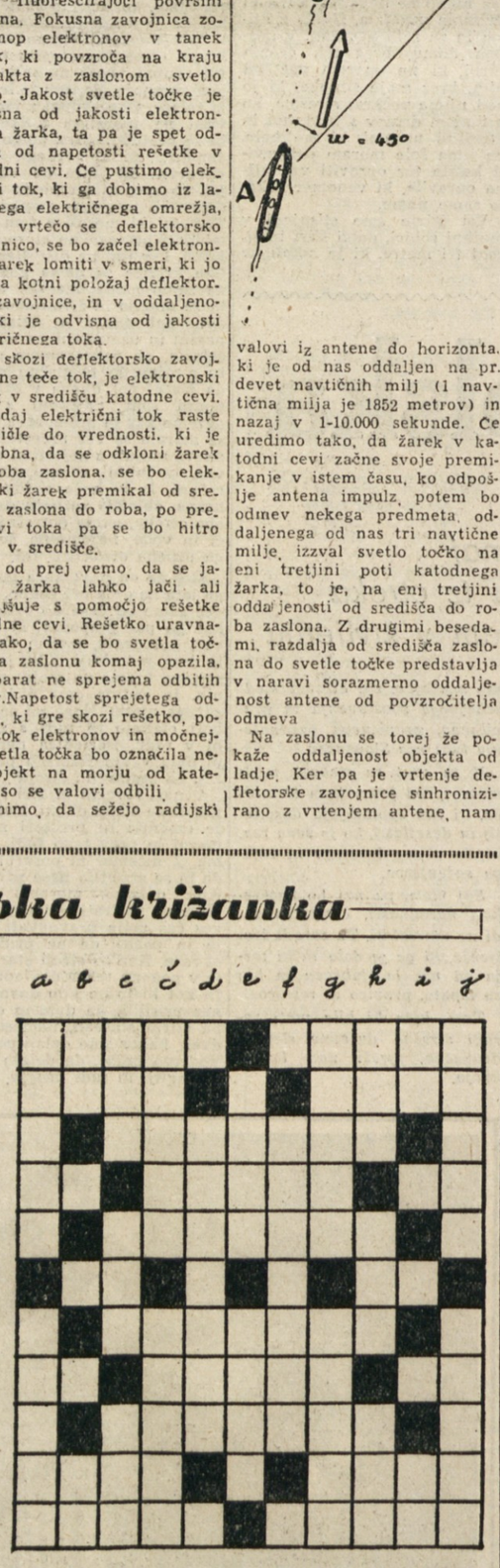

sl. 4

Nedeljska križanka

BESEDE POMENIJO VODORAVNO: 1. vrsta davščine — glasbeno delo; 2. strop v polkrogu — domača žival; 3. prikazen (srbohrv.); 4. vezník — v denarnem zavodu naložen denar (množ.) — vzklik; 5. mrčes z velikim številom nog; 6. dva enaka samoglasnika — predlog; 7. vrsta usnja; 8. začetnici imena in priimka umrlega slovenskega pesnika — misli — enota električnega upora; 9. osramotitev; 10. južna rastlina (množ.) — prav tak; 11. žensko ime — ponovno.

NAVPIČNO: a) oseba v Leoncavallovi operi «Glumači» — premožen; b) lat. predlog — začetnici priimka in imena umrlega slovenskega gledališkega igralca; c) ptič — močnik — vrednostni papir; č) mladinski športnik — del prašičeve glave; d) obleganje; e) divja žival — znamo; f) Krleževa drama; g) vmešanje — mehak; h) je (lat.) — žensko ime — češka pritrdilnica; i) izraz pri kartah — izraz bolečine; j) drevored — red.

REŠITEV NEDELJSKE KRIŽANKE:
VODORAVNO: 1: tok - ton; 2: veda - im - edil; 3: at - raglan - ka; 4: Sam - klas - Don; 5: en - aj - le; 6: Aleš - lava; 7: vime - Obir; 8: ta - sa - az; 9: ata - Trst - Ara; 10: ne - aceton - on; 11: Amor - ma - okno; 12: Ada - rja.

NAVPIČNO: a: vas - Ana; b: teta - av - tema; c: od - Melita - od; č: kar - nema - ara; d: ak - še - tc; e: igla - Sren; f: mlaj - Asta; g: as - lo - to; h: ten - Laba - nor; i: od - deviza - kj; j: Niko - ar - cona; k: lan - ano.

ŠTEVILKE IN NIČ VEČ!

Mnogo mladine od 14. do 18. leta starosti pošiljajo v CSR kot brezplačno delovno silo v razne tovarne, samo da bi čim več izvlekli iz češkoslovaškega ljudstva v korist velikega «brata».

Lepe besede o veliki skrbi za «delavske rekrute» so se kmalu spremenile v žalostno usodo mladih sužnjev. Češki tisk je že po enem letu, odkar so bili poslani prvi mladinci v tovarne, moral priznati, da je ta mladina prepuščena sama sebi, brez nadzorstva in skrbi za vzgojo in izobrazbo. List «Mladá fronta» napada vodstva tovarn, češ da vlada v tej mladini le delovno silo in zatc kot posledica tega nastopanje in nemorala.

Skrb za to mladino nadomeščajo metode medsebojnega vohunjenja in so v ta namen ustanovljeni kontrolni komiteji. Žrtve ovaduhov končajo v zaporih ali pa jih doleti bog kot, kar pomeni, da jim je v nemogočen stik s starši in svojci.

Zivljenje te mladine po taboriščih ni nič drugega kot sužnjevanja v malem obsegu. Sevéda o pravih vzrokih takšnega stanja češkoslovaški tisk molči.

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 1. strani)

potrebi enotnosti, o nevarnosti zmede itd. To ne izraža toliko zaskrbljenosti zaradi bodočih dogodkov na vrhu, ki se jim sovjetski sistem ne bo mogel izogniti, kolikor strah pred tem, da bo nenadno pomanjkanje tako pomembne kohezijske sile, kot je bil Stalinov božanski kult, povzročilo oslabitev sovjetskega sistema prav v njegovih temeljih.

* * *

Tudi se nočemo izgubljati v filozofiranju o Stalinovi osebnosti. Poudariti pa je treba, da je bila njegova diktatura zgrajena na nasilju in, kar je morda še bolj nemoralno, na laži. Dejanske slike Stalinove osebnosti nam ne daje nobena uradna publikacija — vse je grobo potvorjeno. Se več — da bi ta potvorba obveljala, se Stalin ni strašil niti avtodafé-ja. Znana je na primer Leninova politična oporoka, v kateri med drugim svari prav pred Stalinom in odsvetuje, da bi mu bila izročena prevelika oblast. Seveda v ZSSR za te Leninove besede ni prostora. Leninovo truplo počiva v mavzoleju pod kremeljskimi zidovi — poleg njega bodo zdaj položili Stalina — njegova mizerija pa je potvorjena, zbrisana povsod tam, kjer ni v skladu bodisi s stalinskim kultom, kakor s številnimi pojavi današnje sovjetske stvarnosti, katerih nevarnost je Lenin videl.

Krvave borbe za Leninovo nasledstvo, še več, za absolutno oblast v ZSSR, so danes že zgodovina. Z brezprimerno premetenostjo jih je znal Stalin izkoristiti tako, da je izločil vse tiste, ki bi se mu utegnili upirati, in si podredil vse tiste, ki so rajši kot likvidacijo izbrali ponižno klečeplazenje. Ordžonikidze, Zinovjev, Rikov, Bucharin, Tuhačevski — koliko je imen, ki so morala zatoniti samo zato, ker so bila napoti oblastiželjnemu Gruzincu!

Zdaj je šel tudi on — in poplja se novo vprašanje njegove dediščine.

* * *

Način, kako so bile izvršene spremembe po Stalinovi smrti, daje slutiti, da gre za privoljen načrt. Koliko je pri njem sodeloval sam Stalin, je vprašanje, ki ga bo težko razrešiti. Vsekakor so spremembe tolikšne, da jih ni bilo mogoče improvizirati v tistih kratkih 24 urah, ki so pretekle med smrtjo, ko je Stalin uradno umrl, in med njihovo objavo. Je bil to načrt, ki ga je pripravil Stalin za primer svoje smrti? Ali morda načrt, ki so ga sestavili njegovi najbližji? Ali je morda Stalin umrl že prej, še pred prvim poročilom o bolezni, in so čakali s poročilom o smrti, dokler ni bila sestavljena nova shema vodstva? Vsa ta vprašanja ostajajo brez odgovora; zavita so v isto temo kot, če hočete, vprašanje njegove smrti. (Ko se je razširila vest, da je Stalina zadela kap, je nekdo pripomnil: «Aretirali so devet kremeljskih zdravnikov, pozabili pa so zapreti desetega»).

Ne glede na vsa ta, za danes nerešljiva vprašanja, pa lahko ugotovimo, da pomenijo spremembe v državnem in partijskem vodstvu v ZSSR poskus, da se združijo vse sile za ohranitev sistema, ki mu je nenadoma zmanjkal tako vezen steber, kot je bila Stalinova oseba. Ugotovimo lahko tudi resničnost trditve, ki smo jo postavili malo poprej; prva skrb Stalinovih dedičev mora nujno biti ohranitev sistema.

Glavna karakteristika sprememb v ZSSR je koncentracija oblasti v rokah nekaterih Stalinovih najbližjih sodelavcev, ki so združeni v nekak triumvirat v vladi (Malenkov, Berja, Molotov, Bulganin, Kaganovič) in v dvemožni v prezidiju CK KP ZSSR. Prezidij CK je bil ustanovljen na nedavnem XIX. kongresu (ki je bil celih 13 let po prejšnjem kongresu) in je obsegal 36 članov in kandidatov. Nova formula prezidija, ki ima samo deset članov in štiri kandidate, spominja mnogo bolj na prejšnji politbiro, ki ga je kongres odpravil.

Venčar je tudi to logično: Stalinu je prijalo, da je imel pod seboj čim več ljudi enake veljave. Njegova zvezda je v številnejšem ozvedju še jasneje sijala. V novem položaju poskušajo tisti, ki so mu bili najbližji, koncentrirali v svojih rokah vso oblast; preširoka delitev te oblasti ni ne v njihovem interesu ne v interesu sovjetskega sistema.

Dejanski pomen vseh sprememb v sovjetskem državnem in partijskem vodstvu pa bomo lahko razumeli šele s časom. Ta bo tudi pokazal, koliko Stalinovih kreatur se je moralo umakniti ljubosumnosti njegovih naslednikov.

Vsekakor pa je čutiti tudi v teh spremembah Stalinovo roko; če ne v celoti, pa vsaj v nekaterih podrobnostih. Med temi je gotovo najvažnejše imenovanje Malenkova za predsednika vlade; ker je Malenkov obenem tudi sekretar partije, je praktično on Stalinov naslednik, čeprav svojo oblast in odgovornost previdno deli z nekaterimi drugimi. Zelo pravilno je pripomnil tisti angleški list, ki pravi, da je bilo imenovanje Malenkova za ministrskega predsednika zadnje Stalinovo diktatorsko dejanje. Do sem živi Stalin, še nekoliko onkraj groba, — toda v bodoče?

Notranje borbe, ki se jim bo ZSSR težko izognila, ker jih poraja samo bistvo sistema, bodo nedvomno slabile njeno politiko. Nemogoče pa je reči, ali bo to koristilo stvari svetovnega miru. Ni namreč izključeno, da ambiciozni dediči ne bi iskali rešitve za notranje težave v zunanjih pustolovščinah. Ta recept je le prestar, da ne bi utegnil zamamiti ljudi, ki se bodo morali otepati s Stalinovo dediščino — ta dediščina pa je predvsem srednjeveški policijski režim, ki se izčrpuje v lastnih protislovjih in ki v zadnjih časih že kaže znake notranjih in zunanjih neuspehov.

Vrzel, ki je nastala s Stalinovo smrtjo, bo gotovo samo pospešila proces dekadence totalitarnega režima, ki je ukazal sovjetske državljane za pridobitve oktobrske revolucije. Razvoj in oblike tega procesa pa nam bo pokazala samo prihodnost.

r. c.

Knjiga je najboljši prijatelj vsakega naprednega kmetovalca, posebno pa seveda strokovna knjiga iz kmetijstva. Založba «Kmečka knjiga» v Ljubljani je v zadnjem času izdala več takih knjig in kmalu bodo na razpolago tudi pri nas.

Nastopil je čas valjenja piščancev

Važnost pravočasnega podlaganja kokljam glede na vremenske razmere, pogoje nesnosti kokoši in na cene jajcem na trgu

1. NAJUGODNEJŠI ČAS

Za valjenje je najugodnejši čas zgodnja pomlad, to sta mesec marec in april. Piščanci se morajo izvaliti najpozneje prve dni maja. Najbolje je, da se zvalijo konec marca ali v aprilu. Če bi nasadili poprej, se nam piščanci izvalijo v zelo hladnem vremenu, imeli bi sitnosti, morali bi jih bolje krmiti, ker še ni paše. Taki zelo zgodnji piščanci nam že avgusta ali septembra dorastejo in jarčice začnejo nesti v času, ko ni pomanjkanja in niso cene najvišje. V pozni jeseni take jarčice prenehajo nesti in navadno vso zimo nič ne nesejo.

Če se nam piščanci izvalijo kasno, n. pr. šele maja ali junija, imamo z njimi mnogo sitnosti. Ko se izvalijo, je že vroče, zaradi tega je mnogo mrčesa, ki mladi rod napada in ugonablja. Razne hranilne snovi se v vročini razkrajajo. Vse to odrasli živali ne škoduje; v nežnih, mladih prebavilih pa povzroča drisko, ki je najnevarnejša, dostikrat smrtonosna bolezen pri najmlajših. Če pa piščanci vse te nevarnosti srečno prebrodijo, nam vendar do začetka zime ne dorastejo. Tedaj preneha paša, začenja se drago zimsko krmljenje, dohodkov od jarčic pa še ni. Šele po novem letu ali pozneje dozorevajo in začno nesti. Takrat pa tudi pričenjajo nesti starejše kokoši, ki so čez zimo počivale. Na trgu je vsak dan več jajc, cene hitro padajo.

Tako vidimo, da niti prezgodnji niti prepozni čas valjenja ni primeren za vzrejo donosnih jarčic. Drugače pa je s piščanci, ki se ob pravilnem času izvalijo, recimo meseca aprila. Takrat je najugodnejša toplota. Zimski mraz poneha, prav tako pa še ni nastopila škodljiva poletna vročina. Paša je kar najobilnejša. Mladi sočni poganjki travic so polni beljakovin in lahko prebavljivi, medtem ko postanejo pozneje trdi, teže prebavljivi in mnogo manj redilni. V aprilu in maju dobivajo mladi piščanci tudi obilo mesne hrane v obliki žuželk, katerih je v tem času največ. Ko nastopi pozneje za piščance nevarna vročina, so najhujše že davno prebrodili, postali krepki in utrjeni; škodljivci jim ne morejo več do živega. Paša je še prav dobra tja v jesen, piščanci vidno rastejo, do jeseni so godni. Ko nastopi zima brez paše in z njo drago krmljenje, so jarčice popolnoma zrele. Če jih količkaj pravilno krmimo in nimamo prehladnih kokošnjakov, nam pridno nesejo vso zimo, to je v mesecih novembru, decembru in januarju, ko so jajca najdražja.

Zapomnimo si torej važno načelo: nasadimo jajca le v zgodnji pomladi. Tako vzredimo do jeseni prav poceni dobro razvite jarčice, ki nam pridno nesejo pozimi.

2. KOKLJA

Razlikujemo med naravno, prisiljeno in umetno kokljo, oziroma valilnim strojem. Pri nas na kmetih prihaja v poštev naravna koklja in po potrebi prisiljena koklja. Za naravno kokljo imamo tisto kokoš, ki je sama prenehala nesti in pričela klokati. Iz previdnosti vzamemo vedno rajši starejšo kokoš za kokljo, ker je mnogo bolj zanesljiva kakor mlada. Vedno vzamemo žival, ki je mirne narave. Plašljive ptice so slabe valivke. Posebno važna pa je čistoča koklje. Uši in pršice so najobičajnejši razlog, da nam kokolja gnezdo prehitro zapusti.

Z valjenjem ter z vzgojo piščancev imamo zelo mnogo posla, mnogo več kakor z odraslimi kokošmi, zato je potrebno, da vedno več kokelj istočasno nasadimo. Če je mogoče, opravimo obenem valjenje za celo leto. S tem si prihranimo zelo veliko dela, prištedimo pa tudi na kokljah valivkah in kokljah vodnicah. Zal nam primanjkuje kokelj prav v času, ko jih potrebujemo, medtem ko jih je poleti preveč. To je velika težkoča, ki jo pa moramo premagati. Veliko že pomaga medsebojna pomoč sosedov. Če se na pr. štiri sosede dogovorijo, da bodo podložile v 4 zaporednih razdobjih spomladi in si druga drugi posojale vse kokljе, ki jih imajo, je s tem doseženo že to, da v ugodnem valilnem času niti ena koklja ne ostane neizrabljena. Toda ta pomoč ne bo vedno zadostovala. Vedno si lahko pomagamo s prisilno kokljo, v kateri smo umetno vzbudili valilni nagon.

K valjenju lahko prisilimo samo tako ptico, ki v dotičnem času ne nese. Ker pa kokoši spomladi redno nesejo, si moramo poiskati drugo valivko iz vrst domače perutnine. Imamo prav odlično žival na razpolago. To je pura, ki je naravnost živi valilni stroj. Pura, ki enkrat sedi, sedi tako vztrajno, da ji lahko po vrsti poverimo dvoje ali celo troje nasadov jajc. Važno je, da jo lahko k valjenju vsak čas tudi prisilimo. Celo mlado puro, ki še ni nesla, lahko prisilimo za kokljo. Edino taka pura ne pride v poštev, ki nese ali se na to pripravlja. Toda to traja le malo časa. Pura je v tem pogledu podobna divjim pticam, ki enkrat spomladi dan za dnem nesejo po eno jajce toliko časa, da je za eno gnezdo. Pred in po tem času ne nesejo skoro nič. Tako je vedno lahko dobiti primerno puro.

No, kako pa puro napravimo za kokljo? Vzamemo primeren zaboj, uredimo v njem gnezdo in položimo vanj nekoliko umetnih jajc. Te napravimo tako, da jajčno lupino na topem in ostrem koncu prederemo, vsebino izpihnemo in nato izpolnimo prazno lupino. Na taka umetna jajca položimo puro, pokrijemo zaboj s pokrovom, ki ga obtežimo s kamenjem, da žival pokrova ne more privzdigniti. Gnezdo moramo prirediti tako, da se kura s trebuhom dotika jajc, ne da bi ji delali prevelike sile ali celo bolečine. Hočemo samo preprečiti, da vstane, in jo prisiliti, da na jajcih leži. Žival pustimo v tem nekoliko neprijetnem položaju polnih 48 ur, t. j. dva dni in dve noči, ne da bi jo sploh kaj pogledali. Po preteku tega časa, odstranimo pokrov in rešimo jetnico, ki ji damo jesti in piti in četrt ure časa, da se osnaži. Medtem uredimo gnezdo, katerega smo našli v največjem neredu. Ko smo uredili žival in gnezdo, se neprostovoljna ječa podaljša za nadaljnjih 48 ur, med katerimi ne smemo živali motiti. Ko zopet pridemo, na'demo puro navadno že zadovoljno s svojo vlogo in gnezdo po potrebi uredimo in nato raztegnemo iz previdnosti pripravljalno dobo še za tretjih 48 ur. Na koncu tega časa, t.j. po šestih dneh, je pura postala koklja. Če pa ne bi hotela klokati, je vsak nadaljnji trud odveč, ker bo pura začela nesti.

Naj omenim še umetno valjenje v valilnem stroju. Umetno pripravljena toplota v stroju nam lahko izvali po velikosti stroja več piščancev hkrati. Valilni stroj zahteva izredno pozorno oskrbovanje noč in dan ves čas valjenja. Kljub temu so uspehi nekoliko slabši, kakor pri naravnih kokljah. Za kmečke razmere valilni stroji sploh ne prihajajo v poštev. Tudi rejska središča naj bi se jih ne posluževala, ker z umetnim valjenjem in s povečanjem nesnosti polagoma uničimo valilni nagon.

RASTLINSTVO ZA PREPRECITEV POPLAV IN IZJEDANJA ZEMLJE V GORAH

Kalifornijski tehnološki institut je po svojih znanstvenikih ugotovil, da je pomanjkanje rastlinstva v gorah vzroki majhne plodnosti zemlje in ne pomanjkanje vode. Zato je treba poživiti rastlinstvo, da bi se preprečile poplave in izjedanje zemlje. V to svrho uporabljajo posebno sočivje, ki uspeva v gorskih krajih, da bi prihranili draga umetna gnojila.

ČESEN IN ČEBULA

Kako ju pridelujejo in kdaj?

Čebulo pridelujemo, če sejemo čebulno seme ali če sadimo čebulčke. Prvi način pridelovanja traja eno, drugi način dve leti. Pri enoletnem pridelovanju ostane vedno nekaj čebul drobnih. Te drobne čebule prihodnjo pomlad še enkrat vsadimo, kakor čebulčke. Za pridelovanje čebulčkov sejemo čebulno seme zelo gosto. Sadimo jih spomladi. Čebulo pa, ki jo hočemo pridelati s setvijo, še isto leto sejemo bolj na redko, in sicer vedno v vrste, ki so oddaljene med seboj 25 cm. Čebulno seme, ki se sme le malo pogrniti z zemljo, izkali navadno štiri tedne po setvi. Do tedaj moramo skrbeti za umerjeno vlago in da se zemlja ne zapleveli, še preden pride čebula iz zemlje. Sejemo prav zgodaj spomladi. Pri enoletnem pridelovanju čebule s setvijo dozori in doraste čebula šele proti jeseni, dočim pridelamo z dvoletnim pridelovanjem zrelo čebulo že poleti.

Čebula uspeva dobro v srednje težki zemlji, ki je bila leto poprej dobro pognojena. V zemlji, pognojeni tik pred setvijo s svežim gnojem pač čebula bujno raste ter napravi debel vrat, toda čebule ostanejo drobne in rade gnijejo. Pri saditvi čebulčkov pazimo, da ne sadimo globoko, ker globoko sajena čebula ne postane nikdar debela. Pri nas in v mnogih krajih je navada, da pohodijo čebulino zemljišče, čim doraste. Ta navada več škodi kakor koristi in zato jo moramo opustiti. Čebula je dozorela, čim zelišče porumeni. Če potrebujemo prostor, jo vzamemo iz zemlje, sicer jo pustimo do jeseni v zemlji, da bolje dozori. Čebulo smemo spravljati le ob lepem vremenu in popolnoma suho v shrambo, ker rada gnije.

Česna navadno ne sejemo, ampak sadimo. Sadimo posamezne stroke 20 cm drugega od drugega in 5 cm globoko. Česen uspeva najbolje v močni, peskoviti, ilovnati zemlji, v sončni legi, zavarovan pred vetrom. Pognojiti je treba leto prej. Pletje in okopavanje moramo večkrat ponoviti. Ko listi porumenijo, je česen goden za spravljanje.

Glas naših vasi

ZADNJI STALNI CESTAR za Piščance je umrl pred 11 leti

Med Rojanom in Opčinami, blizu mesta, a daleč od mestnega ropota, tiči mala vasica Piščanci. Polovica vasi spada pod Rojan, druga polovica pa pod Opčine, čeprav so hiše ena poleg druge. Otroci hodijo v šolo v Rojan, umrle pa pokopavajo na pokopališču na Opčinah ali pa v Rojanu. Okoli vasi, na strmem pobočju hribov, so lepo urejeni vinogradi in nekaj sadnega drevja. Pravijo, da je vino pri Piščancih zelo dobro, zato ga domačini prav lahko prodajo tržaškim gostilničarjem, in bi ga še več, če bi ga bilo. Domačini se ukvarjajo z delom v vinogradih in po polju, marsikdo dela v mestu, v vasi je tudi nekaj mlekaric. Toda sama zemlja ne zadostuje zaradi tega si je treba poiskati še postranski zaslužek. Zdaj je zelo ugodno vreme, zato je dosti dela na njivah in v vinogradih. Pri Piščancih, ki so sicer skriti kakor ptičje gnezdo in jih vidiš le od zgoraj, je zelo lepo zlasti spomladi in v jeseni. V vasi ni gostilne, niti trgovine, kar potrebujejo si prinesejo z Opčin ali iz Rojana Najbližja prometna zveza je openski tramvaj, katerega postaja Bane je nekoliko nad vasjo. V vasi imajo vodo, luč in plin.

Potrebno pa bi bilo, da bi postavili po vasi javno razsvetljavo, vsaj nekaj žarnic. To jim je tržaška občina že večkrat obljubila, do sedaj pa ni napravila še ničesar.

Domačini se zelo pritožujejo tudi zaradi poti, ki so preozke in zanemarjene. Dokler je bil še stalni cestar, zadnji je bil Piščanc Vincenc, ki je umrl pred 11 leti, je bilo nekoliko drugače. Zdaj pošlje občina tu pa tam kakšnega, da malo popravi. Treba bi bilo obrezati ograje in očistiti jarke, postaviti železno ali podobno ograjo v nekaterih krajih, kjer je zelo nevarno zlasti kadar je burja. Ker so poti zelo ozke in ograje vedno bolj nadlegujejo, je zelo nevarno in se včasih ni mogoče izogniti avtomobilom.

Kdaj bo konec smradu v Sv. Križu

V Sv. Križu se pritožujejo, da občina ne skrbi za potrebe vaščanov. Iz vaške pralnice so na primer izkopali odvodni kanal, iz katerega se potem voda izliva po raznih zemljiščih sko. raj do železniške proge. Tudi iz novih hiš, ki imajo svoje greznice, se razliva umazanija po zunanjih zemljiščih, tako da vlada na teh področjih v poletnih mesecih neznosen smrad. Na kraju je bilo sicer že več komisij, ki so obljubljale, da bo stvar rešena, toda do danes ni bilo še nič storjenega. Kriške ulice so umazane, polne prahu ali blata in bi lahko vsaj glavne poti skozi vas asfaltirali...

Kmetovalci predlagajo tudi naj bi ZVU iz fondov za podpore pri zidanju hlevov itd., pomagala vinogradnikom pri zidanju majhnih bazenov v vinogradih, kjer bi lahko pripravljali modro galico za škropljenje trt.

Smrt očeta znanega partizana iz Samatorce

Iz Samatorce nam poročajo, da so v nedeljo pokopali 72-letnega Alojza Kokoravca; očeta znanega borca iz naše NOB, ki so ga Nemci ubili v bližini vasi.

Pokojnik je bil zaveden Slovenec naprednega mišljenja. Živel je na imetju svoje pokojne žene kot jugoslovanski upokojenec. Že nekaj let ga je mučila naduha, ki je pomagala da je podlegel gripi. Lahka mu domača zemlja!

Samatorčani smo vedno bolj prepričani, da je razumno delo na zemlji še najbolj trdna gospodarska opora, zato ji posvečamo vedno več prizadevanja. Naše doline so razen za vinogradništvo in druge kmetijske veje prikladne tudi za povrtnino, ki ji more biti novi vodovod dobrodošel.

KAKO SO BOLJUNČANI SEKALI drva v jusarskem gozdu

Zdaj imamo polne roke dela na polju. Pred dnevi smo posekali drva v jusarskem gozdu ob meji. Sekalo jih je več kot 40 vaščanov. Napravili smo toliko kupov in izžrebali, da je dobil vsak svojega.

Drva smo že vsi zvozili domov. Nekateri, da bi si prihranili vožnjo ali pa zaradi slabe poti, so zvozili drva na stene in jih od tam vrgli v dolino, drugi pa so prepeljali drva čez blok v Socerbu.

Ko so možje sekali in pripravljali drva so jim žene nosile gor kosilo, med kosilom pa je bilo dosti smeha in dobre volje. Z vrha je krasen razgled na dolino in tržaško okolico. Neka domačinka je gledala vsa zamaknjena v dolino, pa se je tako prestrašila ko je pogledala pod sabo da ni hotela več dol. Postaviti so jo morali na butaro drv in jo je neka druga ženska privlekla na butari v dolino.

Preden smo šli sekat drva smo šli pobirat in uničevat borovega prelca. Kdor ni šel, ni imel pravice do drv. Kadar pa smo končali s sečnjo je močna burja izrinila precej drevja, tako, da smo morali še tisto posekati in smo si ga razdelili.

Prečenska mladina je glasbeno nadarjena

V nedeljo je bila v našem cej glasbeno nadarjena in je res škoda, da ne vežba svojega daru s pevskimi vajami. Pesem je bila, je in bo naša spremljevalka v veselih in hudih dneh. Kaj je lepšega in prijetnejšega od zbora mladih izvežbanih grl!

Kot ostale sosednje vasi, imamo tudi mi pritožbe glede poti skozi vas, ki jo tanki stalno kvarijo. Pot proti Slivnu pa je nekje tako globoko razrvana da je neprehodna.

Gozdni policaji mešetarijo tudi po Nabrežini

V nedeljo je bila v našem kulturnem domu konferenca SHPZ, kjer so med drugim obravnavali prostovtno vprašanje v našem okraju kot narodno najbolj ogroženem predelu. Gre za naš narodni obstoj in njegovo obrambo. Zato je potrebno oživiti prosvetno delo in ukreniti vse potrebno, da se naša narodna zavest z večjo prosvetno aktivnostjo še poveča.

Po konferenci je nastopil pevski zbor iz Barkovelj, ki je s svojim izvajanjem navdušil udeležence, ki so napolnili dvorano. Razveseljivo je, da se je konference in pevskega nastopa udeležilo veliko mladine.

Tudi pri nas je gozdna policija potipala pri naših zemljiških posestnikih in zaigrala svojo prekanjeno, a istočasno bedasto in zelo značilno vlogo kupoprodajnega mešetarja. Policijo zanima seveda predvsem naše zemljišče ob morju, seveda to po nalogu «tistih od zgoraj», ki pa jih dobro poznamo. Ne bo nič iz tega, ker nismo tako neumni, da bi sami sebi spodmikali tla pod nogami.

Vsak kor zemlje, ki pride v njih roke -- in ti so vsa velika cerkveno-prosvetna društva fašističnih iredentistov — pomeni korak proti naši narodni in tudi gospodarski smrti.

Marljivi člani lovske družine Devin-Nabrežina

V nedeljo 1. marca je bil sestanek lovskega odseka za Devin . Nabrežino, na katerem so bile volitve novega odbora in na katerem se je razpravljalo o delovanju lovske družine in članov. Sklenjeno je bilo, da se posebno pohvalo nudi članom Nikolinu in Tencetu Borisu, ki so v tekočem lovskem letu uničili največje število škodljivcev in sicer lisic, sokolov, kavk, itd.

GOSPA NEDA

(Nadaljevanje s 3. strani)

«Ja, ker je danes pred desetimi leti tatek umrl, to vem», je odgovoril fant z otroškim prepričanjem in se spet sklonil nad delom.

Skozi okno je videla kos zaliva in tam onkraj hrbet Miljskih hribov. Na podolgovatem slemenu je razločevala silhueto kmetije, a široko pobočje pod njim je bilo zavito v sivino. Tudi zrak nad morjem je bil kalen, kakor nabit s prahom. Velik ptič, ki je zdaj letel od pomola, je dajal vtis, ko da si le s težavo pomaga s perutmi. A ko se je približal in šinil čez ulico onkraj hišnega bloka, je bil videti njegov let čisto sproščen, ko da s svojimi slokimi modrimi perutmi vesla v praznini.

Se dolgo ji je ostal v očeh ta pogled, dokler ji ga ni zabrisala koprena solz. Ostala je na stolu, negibna, in je pustila, da so ji še naprej izvirale, dokler ji niso ovlažile obraza.

O brananju, osipanju in gnojenju pšenice

Branamo, osipamo in valjamo takrat, ko se zemlja začne na vrhu sušiti - Istočasno opravimo tudi gnojenje z nitratom

Brananje je eno najvažnejših opravil, ki ga moramo izvršiti takoj ob začetku pomladi na polju, kjer raste pšenica. Skorjo, ki je nastala zaradi zimskih nalivov z brano razdrobimo, kar pospešuje razkroj gnojilnih snovi in s čimer olajšamo tudi dostop vode v zemljo.

Z brano tudi najlaže zamorimo razne škodljivce rastline. V tej dobi se njihove korenine niso še zarile globoko v zemljo, kakor pšenične, zato jih z brano prav lahko izruvamo. Brananje ima tudi to ugodno posledico, da požene iz enega zrna več stebel. Z zobmi brane namreč ranimo ali prelomimo vršičke pšeničnega stebla, tako da je potem pšenica prisiljena pognati več drugih stebel.

Brananje pšenice pri nas ni preveč v navadi, čeprav ima ugodne posledice v veliki meri. Prav priporočljivo je brananje takrat, ako smo posejali med pšenico tudi deteljo. Za take njive pa moramo rabiti bolj lahke brane, da nam ne spravijo deteljnega semena pregloboko v zemljo. Po brananju moramo pšenico nekoliko potlačiti s posebnim valjarjem, da tako pokrijemo z zemljo korenine okrog pšeničnih koreninic. Takšno valjanje je posebno primerno pri lahki peščeni zemlji.

Pšenico, ki jo sejemo v vrstah, moramo osipati s posebnimi stroji. Branamo, osipavamo ali valjamo takrat, ko se zemlja prične na vrhu sušiti. Istočasno s temi deli opravimo tudi navrhno gnojenje, s tem da raztrosimo nitrat.

Gnojiti moramo prav posebno take posevke, ki so trpeli med zimo, ker jih s tem pozivimo, da se bodo bohotno razrastli. Pšenica, ki je trpela zaradi mraza ali nalivov, dobi z nitratom novega življenja. Množina solitra, ki je potrebna za površino tisoč kvadratnih metrov, znaša od 10 do 15 kg. Raztrosimo nitrat v treh obrokih, in sicer v presledkih 14 dni. Pripomniti pa moramo, da bo čutiti ugoden vpliv nitrata posebno na tiste posevke, ki smo jih jeseni dobro pognojili s fosfatnimi umetnimi gnojili. Preden potrosimo nitrat, ga zdrobimo in pomešamo s finim peskom ali zemljo, trosimo ga kadar ni vetra in kadar je pšenica suha, to je, kadar ni mokra ne od dežja ne od rose. Mokro pšenico bo nitrat ožgal.

Pravica ne bo prišla sama...

(Nadaljevanje s 3. strani)

česar ne ukrenemo. Moramo nekaj ukreniti. Delavci smo danes razbiti. Moramo se zediniti. Kako? Predvsem treba obrniti hrbet tistim, ki govore, da nas ščitijo, v resnici pa so nas do danes še zmeraj pustili na cedilu. Tako mislim jaz, in tako mislijo vsi, ki so kakor jaz. Začeti moramo z lastnimi močmi, slediti tistim, ki z dejanji dokazujejo, da so z nami. Družiti se moramo z vsemi, ki jim to še ni jasno, jim pojasnjevati, da bodo razumeli, kako je to potrebno. Dvigniti moramo svoj glas proti vsaki krivici, ki nam bo storjena, enotni, v sleherni fabriki, in pri tem poslušati tiste, ki je znano njihovo poštenje, borbenost, ki so cenjeni zaradi svojih izkušenj in strokovnega znanja. Mislim, da niso več časi, ko bi kdor koli še mogel vihteti bič nad nami. Mislim, da imamo tudi mi pravico besede v tvornici, kjer delamo. Zavedati se moramo, da je blago, ki ga proizvajamo, delo naših rok. Ta pravica pa ne bo prišla od sebe. Moramo se zanjo boriti vsak dan in povsod. Zares nimamo več kaj čakati! To smo dolžni storiti zaradi nas samih, naših otrok, družin in zaradi naše bodočnosti .To sem hotela napisati za ta dan, ko praznujemo praznik 8. marca in bi se sleherna žena morala ob njem zamisliti, se odločiti, kje ji je mesto, kaj naj vse skupaj napravimo, da bi nam nihče ne mogel očitati, kako malo smo svojega pristavile k skupni borbi človeštva za svojo veliko in končno osvoboditev.

Dopisujte v rubriko „Glas naših vasi“

TONE ŠIFRER

KMET in STVARI

ZAPUSCENA ZEMLJA

2. XII. 1941

Kmetu je tuđi polje takorekoč stvarna vrednota, da ga skoraj ne obiskuje več, ko je dal njivam, kar jim je po lastni previdnosti in davni modrosti moral na jesen dati. Ob zadnjih obiskih oračev, ki orjejo praho, dogorevajo samotne breze kakor tihe sveče. Njih plamen se manjša, zdi se, da ga nevidna roka ugaša od spodaj navzgor, je prav na vrhu je pustila kratek plamenček, ki se vije v jesenskih vetrovih in mirno sveti dnevom, zakaj moder je, videl je že slano in sneg. Včasih meglena tedne in tedne pokriva pokrajino, sonce je pa medtem naslonilo svoj lok tako zelo na hribe, da se človek mora čuditi, ko ga spet zagleda. Gozdovi so obrobljeni z rjastim sijem, zakaj stari počasnež hrast si ne da ogoliti svojih vej kar s prvo slano. Vendar so te barve tako okorne, megla in slana sta jim iztisnili vse sokove, videti so, kakor bi bile okamenele v prvem mrazu.

Njive so podobne nakodranim valčkom, ki jim je mraz za nekaj tednov utrdil obliko. Na potih se pa kaže njegova domišljavost. V neštetih reliefnih podobah oblikuje sam sebe in nemalokrat poskuša na mlakužah in robovih potokov izklesati podobe zob, ki si jih brusi zima sleherno noč.

Dolge sence nad poljem kličejo v urah opoldanske svetlobe človeka na polje. Vabijo ga hrastovi gozdovi, snubijo ga odkrita sivkasta debla, kakor bi hotela se zdaj, ko stoje pred časom dolgih noči, povedati, da potrebujejo pogleda, ki bo polivalil njihovo trdo in samozavestno lepoto. Nasadi jelš, ki so se ovili v vijoličasto rjavo meglo, so prav takega mnenja.

Tihe ure prebrga kdaj pa kdaj gluh šum listja pod nevidnimi koraki. Včasih zavrta v neskončno tišino popoldanskih ur oster krik šoje. Slednja žival prisluhne temu klicu, tolko zločloveških napovedi je v njem. Nemalokrat mu sledi močan strel, po katerem tišina omahne v svojem zanosu. Ko zopet začne graditi oboke miru nad njivami prah in ozimine, teče preko njih vznemirjeni zajec, čigar belkasta zadnjica se kar ne more skriti. Ti streli mu kažejo na tako dolgo pot. Čisto brez zveze z njim pridrvi srna v lahnih skokih. Teče preko njiv, ne zmeni se za gostoljubna vabila posevov, samo veter lovi v nos in obupno mirno prisluškuje smrti, ki nekje tam daleč, oblečena v škornje in zelen suknjič, lomasti po odpalem listju.

Zemlja se je zaradi mraza spremenila v velikanska pljuča, ki globoko vase zajemajo kisik, da ga bodo preko leta prevdno delile živim stvarem. Mraz na njivah in travnikih neprestano gradi. Z neskončnim številom ledenih stebričkov podstavlja prst, ki jo je privzdignil, če ni bila posebej potlačena. Prav zaklel se je, da bo napeljal srežaste pretoke do najglobljih korenin. Ker je pa zelo dvoumen, ne veš, ali mu gre zato, da bi uničil vse, kar je živega, ali hoče prezračiti še mrtvo zemljo.

KMET SE RAZGLEDUJE PO SOSESCINI

Časih je zima usmiljena. Jeseni je sneg grozil, da bo zapadel do strehe, pod dlanjo nenadnega juga pa izgine, zemlja zmrzne, vozovi zaropotajo po poljskih poteh in cestah, mraz poišče vsako lužo, da zmrzne. Ko so kmetje posekali v gozdovih drv za drugo leto, so gospodarji že začeli stikati glave in preudarjati, kje bi dobili pesek za javna pota, za katera so se v času spomladanskih nevihт in jesenskega deževja rotili, da jih bodo prav gotovo posuli.

To je tudi čas, ko se kmetje razgledujejo po daljnih selih in iščejo plemenskih krav in konj. Ogledujejo gospodarstva, ocenjujejo zemljo in ljudi ter se zmeraj vračajo domov z zavestjo, da povsod delajo po svoji glavi in zemlji primerno, vendar ne tako dobro kakor oni sami. Takrat se spoznajo ljudje iz oddaljenih vasi, dogovarjajo se za zmenke v Kranju ali na drugih sejmih, cenijo se po redkih besedah ali odrezanih domislicah, za katere trdijo, da imajo namočene na skrivnem kraju kakor sadje za žganje, in obljubljajo, da bodo ob letu še ostrejše, zakaj do takrat se bodo šele prav zmedile. Klas posamičnega dela je potihnil, vas zaživi v drugače zavestni skupnosti kakor je v poljskem delu. Tu se pokažejo škodljivci, ki delo soseske samo izrabljajo, k njemu pa nič ne prispevajo.

Ko so kmetje popravili pota, pomislijo, da bo vendar že čas, ko bo zima zapria delo, zakaj kljub dolgim nočem so le potrebni prijetnega počitka, saj duša ne more živeti kar zmerom v delu, včasih se mora umakniti v dremotno mrakobne pokrajine preteklosti in pri tem vračanju spoznava, da sama zori za isto pot, kakor so jo hodila srca prednikov...

Kot orel iz svojega visokega gnezda, zre vasica Prebeneg na vasi pod seboj. Tej vasici je dolinska občinska uprava še marsikaj dolžna, vse pa kaže, da so kominformovski aktivisti z Lovrihom na čelu pozabili na znani pregovor obljuba dela dolg.

TRST, nedelja 8. marca 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Oblačno s krajevnimi padavinami. — Temperatura bo nekoliko padla. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 9.7 stopinje; najnižja pa 3.9 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 16.30: Arch Oboler: «Polet v temo». — **Trst II.:** 9.45: Bachove skladbe. — **Trst I.:** 17.30: Glasbo Ernesta Blocha izvaja simfonični orkester. — **Slovenija:** 10.00: Prenos reportaže s skakalnih tekem v Planici.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

IZREDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA V SOVODNJAH

Odobren proračun za leto 1953

Še vedno primanjkljaj, a manjši kot lani

SOVODNJE, 7. — Včeraj zvečer je imel sovodenjski občinski svet prvo izredno sejo, na kateri so najprej razpravljali o občinskem proračunu za leto 1953. Iz proračuna je razvidno, da bodo znašali občinski stroški 12.129.737 lir, dohodki pa 8.999.590 lir, kar pomeni, da znaša predvideni primanjkljaj nad tri milijone lir. Od lanskega leta do danes so se torej občinske finance nekoliko popravile, kajti lanski obračun je imel okoli pet milijonov lir primanjkljaja.

Za zdravnika so določili 293.000 lir, za babico, ki je kljub pritisku od zgoraj nočejo sprejeti, so tudi dali v proračun potrebno vsoto, ki pa jo bodo lahko porabili v druge namene, če jim bo uspelo ostati pri starem.

Med izredne izdatke so dali tudi stroške za nakup sovodenjske cerkvene ure, ker je dosedanja neuporabna. Nova ura bi stala okoli 25.000 lir, 50.000 lir so nakazali za pokopališče, 100.000 lir pa za nabavo drv in plačevanje elektrike.

Od občinskih nepremičnin bo občina predvidoma prejela 470.000 lir, okoli dva milijona pa bo prejela za davke. Niso si še popolnoma na jasnem glede plačevanja pristojbine za pobiranje železa. Najprej so imeli ponudnika iz Tržiča, ki je bil pripravljen plačati letno 200.000 lir. Ker pa je verjetno ponudnik zaprt, se bodo obrnili do nekega drugega zbiralca starega železa in se z njim pogodili za 150.000 lir.

Občinski svetovalci so bili zadovoljni, da se občinski deficit iz leta v leto manjša. Lansko leto so vzeli posojilo pri Hranilnici, letos pa ga bodo vzeli pri državi.

Svetovalci so nato pričeli razpravljati o posameznih točkah dnevnega reda. Najdelj časa so se zadržali pri zahtevi občinskega uradnika Erminia Mazzolinija, da bi mu priznali leta, ki jih je preživel v kolonijah, v dvojni meri, da bi tako prišel prej do poviška plače. Ker je občinski tajnik pregledal zakone in ugotovil, da mu za afriška leta ne pritiče noben 100 odstoten povišek, so sklenili, da mu priznajo le navadna leta.

Govorili so tudi o nabavi cementnih cevi in pooblastili občinski odbor, naj jih kupi pri tistem trgovcu, ki jih bo dal ceneje.

Pripravili bodo načrt za delovni center, ki naj bi pričel delovati že v sedanjem državnem finančnem letu, ki se konča 30. junija 1953. V primeru, da ne bi odobrili načrta predloga za to leto, bi imele Sovodnje takoj jeseni, to je v prihodnjem finančnem letu, že delo za brezposelne in bi lahko popravili marsikatero cesto, ki je v zares slabem stanju.

Prihodnja seja bo v torek 17. marca ob 18.

Odstranjen

GORICA, 7. — Izvedeli smo, da msgr. Magrini ni več voditelj papeške komisije za pomoč, ampak da so ga nadomestili z župnikom iz St. Lovrenca pri Moši.

Naši čitatelji se verjetno še dobro spominjajo, da je msgr. Magrini tožil «Primorski dnevnik» zaradi pisanja o ravnanju s slovenskimi otroki v italijanskih papeških kolonijah.

Nova dražba za stanovanja

GORICA, 7. — Ustanova INCIS je napovedala dražbo za tri stanovanja v poslopju v Ul. Oberdan. Osnovna cena je 10.614, 10.815 in 10.801 lir. Prostore za trgovine oddajajo v takem stanju kakor so. Vsak najemnik bo nato uvedel katerekoli spremembe in napeljave na svoje stroške, katere bo pa nadzoroval tehnični urad. Za morebitna dela ne bo ustanova INCIS izplačevala nobene odškodnine po preteku najemniške pogodbe. Dražba se bo pričela 18. t. m. na sedežu finančne intendance.

Ukradli so ji kolo

GORICA, 7. — Dijakinja Marija Visintin je včeraj zjutraj pazljivo sledila pouku na učiteljišču na Korzu Verdi, ko so ji neznani tatovi ukradli kolo, ki ga je pustila na dvorišču šolskega poslopja. Goriško policijo je o tatvini kolesa obvestila Visintinina mati, ki stanuje v Svetogorski ulici.

Z glavo ob ograjo

GORICA, 7. — Ko je 78-letna gospodinja Ivana Reinhart iz Ul. Marconi 2 hitela po stopnicah svojega stanovanja se je nerodno spotaknila in zadela z glavo ob ograjo stopnic.

Prvo pomoč so ženski nudili domačini, ki so nato poskrbeli za njen prevoz v mestno bolnico Brigata Pavia. Po pregledu so zdravniki ugotovili, da si je ženska pri padcu prebila lobanjo in pretresla možgane. Njeno zdravstveno stanje je zelo resno.

Več pobude za turistični razvoj v Terski dolini

Naravne lepote te naše doline bi lahko postale vir blagostanja za prebivalstvo, če bi vlada s primernimi ukrepi pomagala rešiti njene važne probleme

Če rečemo, da je Terska dolina eden najlepših predelov naše pokrajine, prav gotovo ne pretiravamo. Obdana je od vrhov, ki se odražajo na sinjem nebu, po njej teče reka Ter včasih mirno, včasih pa z deročo silo; tu imamo krasne Završke jame, ki so znane že po vsej Italiji, tu imamo travnike in gozdove, ki širijo okrog sebe svežost in zdravje; Terska dolina ima torej celo vrsto čudovitih naravnih krasot in zato jo lahko po vsej pravici imenujemo biser Beneške Slovenije.

Toda razkošje vseh teh lepot je v živem nasprotju z revščino teh krajev. Revna zemlja nudi prebivalcem Terske doline komaj toliko, kolikor zadostuje za tri mesece življenja na leto. Nekoč je gozdno bogastvo predstavljalo važen vir dohodkov za te naše gorjane. Tudi izseljeništvo se je takrat bolj izplačalo.

Danes se je marsikaj spremenilo. Za več desetletij ne bodo gozdovi predstavljali več nobenega bogastva, ker je vojna, dvajset let fašizma in prav toliko let slabe občinske uprave, zapravilo njihovo vrednost. Tudi izseljeništvo ni več takšno, kot je bilo takrat, ko so naši delavci odhajali na Hrvatsko, v Slovenijo, Srbijo, ali na Koroško, kjer so pustili sledove svoje delavnosti in podjetnosti in prinašali domov znatne prihranke. Zaradi nenaklonjenosti naše vlade, ki noče ukreniti ničesar, da bi prišlo do prijateljskih odnosov z našimi sosedi Jugoslovani, je ostalo vse to sedaj samo pobožna želja in lepe sanje. Hiše, ki so jih naši predniki zgradili ali obnovili, so sad zaslužka v tistih deželah, ki smo jih zgoraj navedli. V Italiji naši ljudje niso nikoli našli dela in zaslužka.

Takšen je v kratkih obrisih položaj v Terski dolini z njenimi stotinami brezposelnih in vedno naraščajočo bedo. Je to položaj, ki stavi na trdo preizkušnjo prebivalstvo in iz katerega ni in ga ne bo izhoda, če ne bo država podvzela primernih ukrepov za pomoč. Izseljevanje v belgijske in francoske rudnike ne more rešiti tega vprašanja, ker so tam zaslužki premajhni in poleg tega zbolijo naši ljudje še za jetiko, ker ravnajo z njimi slabše, kot se ravna z živalmi. Številni prebivalci so začeli zapuščati dolino z družinami vred, da bi si poiskali boljše življenje in če bo nadaljevalo v tem pravcu, bo naša dolina čez nekaj desetletij ostala skoraj brez prebivalcev. Če primerjate zadnje štetje prebivalstva, boste lahko ugotovili, da je padec njegovega števila prav nesorazmeren.

In vendar je potrebno, da se beneški Slovenski ne podajo kar tako in da še enkrat pokažejo svojo privrženost k rodni zemlji. Treba je pomisliti, da je narava v svoji nepojmljivi harmoniji ustvarila tudi pri nas neke vrste ravnotežje in dala nekaterih stvari več, namesto drugih, ki jih imamo premalo; tako je lepota narave, ki smo jo zgoraj opisali, nekako dopolnila skopost zemlje.

Zato je treba izkoristiti lepote naše doline za turizem in napraviti naše kraje bolj privlačne za obiskovalce. Terska dolina je bila vedno, zlasti pa v poletnem času, cilj letoviščarjev, ki čutijo potrebo, da si okrepijo zdravje v osvežujoči klimi naših gora. V ta namen so pripravljeni odpovedati se tudi nekaterim materialnim ugodnostim. Naša dolina bi se lahko napolnila s Tržačani, Goričani in Furlani, če bi podvzeli take ukrepe, kot so običajni po drugih krajih naše pokrajine, kjer se domačini stisnejo če treba tudi v eno samo sobo, samo da napravijo prostor za goste. Iz dohodkov za najemnino se često lahko dobi na ta način kolikor je treba za čez zimo. Seveda je treba primerno urediti našo dolino, da lahko nekaj nudi turistom in letoviščarjem, ki bi predstavljali zanjo vir dohodkov, ki je vreden upoštevanja.

Cesta, ki iz Tarčenta pelje v Tersko dolino je potrebna popravila in bi jo bilo treba tudi asfaltirati. Prometne zveze, ki so danes zelo neredne, bi bilo treba izboljšati. To so za sedaj glavne stvari, ki bi jih bilo treba urediti, če hočemo, da pridejo turisti in letoviščarji v naše kraje in da jih pride čimveč.

Toda tudi premožnejši ljudje naše doline bi morali tu investirati svoj denar in ga uporabiti za izboljšanje naše zemlje in izpopolnitev njenih naravnih lepot s tistimi pripomočki, ki nam jih nudijo tehnika in moderno življenje. Treba je zgraditi nove hotele, modernizirati obstoječe, treba je razširiti telefonsko mrežo in poskrbeti, da dobi vsaka vas vsaj po en javni telefon. Organizirati bi bilo treba tudi domače praznike, folkloristične nastope, razstave in druge prireditve, ki bi lahko zanimale letoviščarje, da bi se jim ne zdelo življenje v naših krajih preveč enolično; s tem bi jim pripomogli, da bi bil njihov počitek in mir bolj prijeten in lagoden.

Privatna podjetnost, zanimanje občinske uprave, predvsem pa pomoč države, bi lahko rešili, če ne popolnoma, pa vsaj deloma, vse te probleme. Zato se obračamo na vse te kroge in upamo, da naš poziv ne bo naletel na gluha ušesa.

(Iz «Matajurja»)

Nagrada za uničevanje borovega prelca

GABRIJE, 7. — Ker imamo v naši katastrski občini večje število borovcev, ki jih je napadel borov prelec in pričel močno ogrožati, so se naši kmetje takoj odločili, da stopijo v borbo s škodljivcem našega drevja in ga čimbolj zatro. Ker so se vaščani dela lotili z vso resnostjo, tudi uspehi niso izostali. Zato pa je država sklenila dati prizadevnim vaščanom 120.000 lir. Zbrati moramo samo še šest podpisov, pa bo gozdna uprava denar razdelila.

KINO

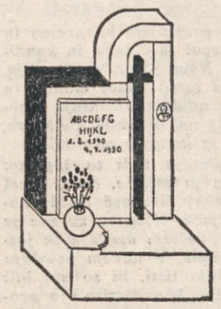
VERDI. 15: «Blesketanje na vzhodu», A. Ladd in C. Boyer

VITTORIA. 15: «Odpusti mi», R. Vallone in A. Lualdi.

CENTRALE. 15: «Luksuzna dekleta», S. Stephen in A. Maria Ferrero.

MODERNO. 15: «Filipinski bojevniki», T. Power in M. Presle.

STANDREZ. 18. in 20.15: «Lady Hamilton», V. Leight in L. Olivier.

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJSIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE, PRORACUNE BREZPLACNO, POSTAVITEV IZVRSENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.

Stanko Zidarič

ŠEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)

CENE ZMERNE

OLAJŠAVE PRI PLAČILU

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smreKove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodneje

CALEA IRSI viale Sonnino 24 Tel. 90441

Dr. N. GIGLIA

ZDRAVNIK KIRURG ZOBOZDRAVNIK

Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. — Zdravi z najmodernejšimi sistemi.

Sprejema od 9. do 13. ure in od 15. do 20. ure.

TRST - Ul. Torrebianca št. 43 (vogal Ul. Carducci) - Tel. 71-18

...od peščene ure do izpopolnjene švicarske industrije

Nad 100 vzorcev izbrane elegance

Najboljša kakovost uporabljenega materiala poudarja vrednost ZNAMKE

Izdelovanje po zadnjih iznajdbah moderne tehnike

POPOLNO JAMSTVO ZA 5 LET

NAJNIŽJA CENA 11.000 LIR

Te prednosti Vam nudi samo znamka LONGER

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA V ITALIJI

priredi DANES 8. MARCA v prosvetni dvorani na Korzu

proslavo praznika žena

z naslednjim sporedom:

Govor o pomenu 8. marca;

Nastop mladinskega pevskega zbora iz Podgore;

Nastop gojencev Dijaškega doma z recitacijami in deklamacijami.

Pred proslavo nastopijo učenci Glasbene Matice iz Trsta s svojo glasbeno reprodukcijo.

ZACETEK TOCNO OB 16. URI.

VABIMO K OBILNI UDELEŽBI.

NAROČNIKE v Jugoslaviji, ki še niso poravnali naročnine, vljudno prosimo, da to store še pred koncem tega meseca, sicer bomo primorani list ustaviti.

Naročnino nakažite na:

ADIT — Ljubljana, tek. štev. rč. 606-T-892.

Prvovrstne likerje, žganje in sirupe dobite pri stari TVRDKI **JAKOB PERHAUC**

Posebnost: krema marsala, slivovka, tropinovec, jajčni brandy

TRST, Ul. Xydias 6 - Tel. 96332

UVOZ IZVOZ **IVAN RIBARIČ**

ZALOGA TRDEGA LESA IN GORIVA

URADI: UL. CRISPI TEL. 93-502

Skladišče: Ul. delle Milizie št. 17-18 - Tel. 96-510

KROJAČNICA ZA ŽENSKE IN MOŠKE

JOSIP KRAVOS

TRST, Ul. Brandesia 53, Sv. Ivan

ki zadovolji in se trudi, da ugodi vsakemu okusu

Fotografski laboratorij

RAZVIJANJE
KOPIRANJE
POVEČAVE
REPRODUKCIJE
DOKUMENTOV
H I T R A
POSTREŽBA
I Z D A J E
INDUSTRIJSKIH
IN REKLAMNIH
FOTOGRAFIJ
FOTOGRAFIRANJE
BELO IN ČRNO
IN V BARVAH

INDUSTRIJCI! Dajajte vrednost vašim proizvodom s fotografiranjem pri tistem, ki vam lahko napravi kliše v črnem in barvah!

ZA POSVETOVANJA IN PRORAČUNE TELEFONIRAJTE BREZ OBVEZNOSTI NA 95-873, 90-810

Stara in znana tvrdka

TULIAK RODOLFO

ki se je preselila v

Ul. della Guardia 15

tel. 95089

z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto živalnih stročjev svetovne znamke

SIMCA KAYSER

s križnim šivom za gumbnice, vtrivanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.

25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni poglobljivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno brez predplačila. Brezplačen pouk v vezenju.

ŠPORTNI DNEVNIK

Danes skoki v Planici

Včeraj je bila v Planici mladinska tekma v teku na 10 km v okviru troboja Slovenija - Koroška - Furlanija - Skakalo je 17 inozemcev in 26 domačinov

PLANICA, 7. — Danes je bila v okviru mladinskega troboja med Slovenijo, Koroško in videmsko pokrajino tekma v teku na 10 km. Proga je bila dokaj težavna; start in cilj sta bila v Planici. Na prvi dve mesti sta se plasirala Italijana Vuerich Livio in Buzzi Aurelio s časom 44:29 in 44:38. Tretji je jugoslovanski mladinski prvak Pavšič Cveto 44:47, četri Kuljat (Slov.), peti pa spet Italijan Alfredo Buzzi. Prvi tekmovalec Koroške se je plasiral na 9. mesto. Med ekipami je zmagala Slovenija, medtem ko tekmovalci videmske pokrajine niso bili ocenjeni kot ekipa, čeprav so imeli najboljši čas; niso pa imeli odgovarjajočega števila tekmovalcev.

Obenem je bil danes zadnji dan treninga pred jutrišnjim nastopom na mednarodni skakalni tekmi na 80-metrski skakalnici. Skakalo je 17 inozemskih in 26 jugoslovanskih tekmovalcev. Med domačimi se je po stilu odlikoval Albin Rogelj, med inozemci pa Nemec Awander, ki je tudi postavil današnji najdaljši skok: 84 m. Finžgar je skočil 78 m. Mladinec Matulj je tudi danes dosegel skoke nad 70 m.

Prvi gledalci jutrišnjih tekem so danes že zasedli razpoložljiva prenočišča v vasi Rateče. Med gledalci današnjih skokov je bila tudi šolska mladina iz Ljubljane.

ZUERICH, 7. — V okviru tekmovanja za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu je danes Italija premagala Avstrijo z 9:5 (3:0, 4:3, 2:1).

* * *

INNSBRUCK, 7. — Veleslalom na progi 1.600 m s 37 vratci: 1. Senger (Avstr.) 1:41.8; 2. Molterer (Avstr.) 1:43.2; 3. Schuster (Avstr.); 4. De Huertas Franc.). Ženske: 1. Mahringer (Avstr.); 2. Frandl (Avstr.); 3. Klecker (Avstr.).

Metalac (Sisak)-Proleter 4:2

Včeraj je bila v Kopru prijateljska nogometna tekma med domačim Proleterjem in Metalcem iz Siska. Po boljši igri so zmagali gostje z rezultatom 4:2. Danes bo Metalac nastopil v Izoli.

DUNAJ, 7. — Nogometna tekma med reprezentancama Avstrije in Madžarske bo 26. aprila v Budimpešti. Istega dne bo še šest raznih tekem med Avstrijci in Madžari.

* * *

ROTTERDAM, 7. — Nogometna tekma med Dansko in Nizozemsko se je končala z zmago Danske z 2:1 (1:0). Tekma je bila v korist poplavljencev.

KAIRO, 7. — Finale na teniškem turnirju: *Ženske posamezno:* Knode - Ward 8:6, 6:1. *Moški dvojice:* Skonecki in Huber - Von Cramm in Drobny 4:6, 6:4, 9:7, 6:2.

DIRKA PO ALZIRU

Četrta etapa: Keteleer

ALZIR, 7. — V četrti etapi (232 km) kolesarske dirke po Alžiru so dirkači prispeli na cilj v tem vrstnem redu:

1. Keteleer (Belg.) 6.30:30; 2. Deledda (Fr.) 6.31:07; 3. Impanis (Belg.); 4. De Ryck (Belg.); 5. Van Est (Holand.); 6. Baffert (Fr.); 7. Mirando (Fr.); 8. Rosseel (Belg.); 9. Loof (Fr.); 10. Mahe (Fr.); 11. Neyt (Belg.), vsi z istim časom. Sledé ostali.

Po četrti etapi vodi v skupni oceni Lauredi, ki mu sledijo: De Ryck, Mirando, Impanis, Gauthier itd.

Šahovsko prvenstvo Primorske

Na šahovskem turnirju za prvenstvo Primorske, ki je že več dni v Sežani, vodita po 7. kolu Sivec in Kastelic s 6 in pol točke, na tretjem mestu pa je Klobučar iz Kopra s 4 in pol točke.

De Florian dosegel zopet velik uspeh

LES ROUSSES, 7. — Na tekmovanju za pokal Kurikkala je bil danes na sporedu tek na 15 km za moške in na 10 km za ženske. V obeh tekmah so dosegli velik uspeh Italijani, saj so si osvojili obe prvi mesti ter nadalje še četrto, osmo in deveto izmed prvih deset pri moških, ter še drugo med prvimi šestimi pri ženskah. — Rezultati:

Moški na 15 km:

1. De Florian (It.) 54:41; 2. Bachmann (Fin.) 54:52; 3. Salomen (Fin.) 55:23; 4. Prucker (It.); 5. Huva (Fin.); 6. Carrara (Fr.); 7. Huntala (Fin.); 8. Perruchen (It.); 9. Compagnoni (It.); 10. Mercier (Fr.).

Ženske na 10 km:

1. Taffra (It.) 43:19; 2. Mus (It.) 45:36; 3. Leduc (Fr.) 49:46; 4. Begot (Fr.); 5. Klingler (Švica); 6. Goering (Nemčija).

MEDNARODNI ŠTUDENTOVSKI SMUČARSKI TEDEN

Quast (Nemč.) in Rubi (Švica) zmagovalca v alpski kombinaciji

ST. MORITZ, 7. — Nemka Hilde Quast in Švicar Fredi Rubi sta danes zmagala v smuku; obenem sta si tako priborila zmago v skupni oceni za alpsko kombinacijo na II. mednarodnem študentovskem tednu. Današnji rezultati v smuku: moški: 1. Rubi (Švica) 1:54.6; 2. Jamnig (Avstr.) 2:00.5; 3. Bader (Avstr.) 2:01.9; 4. Zillibiller (Nemč.) 2:04.4; 5. Menardi (It.) 2:04.6; 6. Imseng (Švica); 7. Nordio (It.); 8. Schreiber (Nemč.); 9. Stengel (Nemč.); 10. Sandro Menardi (It.) 2:08.7.

Ženske: 1. Quast (Nemčija) 2:2.2; 2. Zappi (It.) 2:10.5; 3. Wissmath (Nemč). 2:10.8.

Rezultati v kombinaciji — moški: 1. Rubi (Švica); 2. Bader (Avstr.); 3. Jamnig (Avstr.); 4. Sandro Menardi (It.); 5. Alberto Menardi (It.).

Ženske: 1. Quast (Nemčija); 2. Colliard (Švica); 3. Sterchi (Švica); 4. Wissmath (Nemč.).

Devetnajstletni Bill Tibbita je zmagal v veleslalomu na tekmovanju za državno prvenstvo ZDA. 1.800 m dolgo, popolnoma zamrznjeno progo je prevozil v 2:21.8.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638 — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 18 — Tel 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn Gorica Ul S Pellico 1 II Tel 33-82 — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700 celoletna 3200 lir. Fed ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. Trst